

U

LIÖPILAS LEHT

SELL
1923-1933

5

JURIKUUL 1933

Ilmus trükist:

Ilmus trükist:

EESTI AJALOO ATLAS

Eesti Kirjanduse Seltsi Ajaloo-toimkonna ülesandel koostanud Jaan Jensen.
Hind 2 krooni 50 senti köites.

Sisaldab järgmised värvilised kaardid (1—7 värvini):

Esiajaloo kaardid 6. aastatuhandest enne Kristust kuni a. 1225 peale Kristust. Eestlased ja nende naabrid 13. sajandi alul. Põhja-Eesti Taani valduses kuni a. 1346. Vana-Liivimaa orduaja lõpul kuni a. 1561. Vana-Liivimaa jagunemine peale ordu langust a. 1562. Eesti — Poola, Rootsi ja Daani valduses a. 1600. Eesti Rootsi valduses a. 1700. Liivimaa mandriosa administratiivne jaotus a. 1686. Eesti Vene valduses 1713.—1722., 1722.—1783., 1783.—1796. Eesti 19. ja 20. sajandil kuni a. 1917. Eesti vabariik. Tekstid kaartide juurde.

Atlas kujutab Eesti ajaloolist teed hallidest aegadest kuni tänapäevani. Tarvilik igale eestlasele, eriti aga õppetöö juures.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus Tartus, Suurturg 12.

«POSTIMEES»

Tartus, Ülikooli tän. 21/23. Telef. 80

≡

Trükikoda • Tsinkograafia • Kõitekoda

Täiuslikumad töökojad sel alal Eestis. Hinnad soodsad. Tellimiste täitmise täpne ja kiire.

≡

Suurim ja täielikum

raamatu- ja kirjutusmaterjalikauplus,
kirjanduse- ja paberilaod

Tartus, Suurturg nr. 16. Telefon 2-50.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄALEKANDJA

Neil päevil SELL-maade üliõpilaskonnad kogunevad kümnendat korda. Kogunevad arvuka hulga — pidutsema mõõdnud kümnendi koostööd ja kavandama järgnevate kümnendite suunitusi.

SELL-liidu mõte on nooruse mõte — kantud ühisest tahtest ja sõprusest; kuid ta on haarav kaugele tulevikku, baseeruv riikide koostöö aatel. Kogunedes 10. korda konverentsiks, meie jälle kordame: nende riikide tuleviku teedel peab valitsema rohkem arusaamist üksteisest, rohkem ühiseid, ühtlasi suundi.

Tartu Alma Materi pere pühitseb neil päevil traditsioonilist kevadpidu. Süütab põlema tuhanded tuled lootuse ja tervituse leekides — nooruse lootustes, tervituseks isamaale ja Alma Materile.

Eesti Üliõpilaskonnal on rõõm seekord oma kevadpeol Alma Materis vastu võtta hulk külalisi, sõbralikke kaasvõitlejaid naabermailt, keda on kokku kannud SELL-riikide koostöö aade.

Süüdakem siis ühiselt tõrvikud, valgustagem see kevadöö — tervituseks uuele kevadele, tervituseks sõprusele ja nooruse häadele tulevikupüüetele. Kiirgagu selle öö tuled leegid neil päevil sõlmitud sidemete kaudu läbi maade, läbi aastate — kokku kutsuma ühisele teole.

Olge tervitatud Tartu Alma Materis, sõbralikud kaasvõitlejad lähedalt mailt!

Dieser Tage treten die SELL-Studentenschaften zum zehnten Male zusammen. In stattlicher Menge versammeln sie sich, um die Zusammenarbeit des vergangenen Jahrzehnts festlich zu begehen und für die kommenden Jahrzehnte Richtschnüre zu weisen.

Der Idee des SELL-Bundes ist ein der Jugend entsprossener Gedanke, der getragen von geschlossenem Willen und einiger Freundschaft, weit in die Zukunft voraussehend, sich auf der Idee der Zusammenarbeit der Staaten gründet.

In dem die 10. SELL-Konferenz zusammentritt, wiederholen wir erneut: Auf den Zukunftsbahnen dieser Staaten muss mehr Verständnis füreinander, müssen mehr einige Bestrebungen gezeigt werden.

Die Bürger der Alma Mater Tartuensis feiern in diesen Tagen ihr althergebrachtes Frühlingsfest. Sie entzünden Tausende von Fackeln, deren Flammen Hoffnung und Huldigung widerspiegeln: die Hoffnung der Jugend — die Huldigung der Heimat und der Alma Mater.

Die Estnische Studentenschaft genieszt die besondere Freude die zahlreichen Gäste, die befreundeten Commilitonen aus den Nachbarländern, welche die Idee der SELL-Zusammenarbeit geschart hat, bei ihrem Frühlingsfest zu begrüßen.

Lasset uns die Fackeln gemeinsam entfachen zum Erhellen dieser Frühlingsnacht, — zum Grusse dem erwachenden Lenz und den hehren Zukunftsbestrebungen der Jugend.

Mögen die Flammenzeichen dieser Nacht, auf dem Wege der in diesen Tagen angeknüpften Beziehungen, durch Lande, ja durch Jahre hinausleuchten und ein Mahnruf sein — zu gemeinsamer Tat.

Seid gegrüsst, befreundete Commilitonen naher Länder, bei der Alma Mater Tartuensis!

MILLES SEISAB SELL-I ELULISUS?

On selge tõsiasi: meie tunneme Soomet kaugelt rohkem kui Lätti või Leedut. Hõimuliikumise alusel loodud sidemed on haaranud kahe vennasmaa laiemaid ringkondi, esijoones loomuliselt üliõpilasnoorsugu. Kahjuks ei ole meie heanaaberlikud suhted Läti ja Leeduga suutnud teostada vastastikust koostööd sel määral, kui seda on suutnud hõimulised turgid Eesti ja Soome vahel.

Ometi ei saa Balti riikide vaheline kontakt — nagu see poliitilisel ja majanduslikult nõuetav — kunagi vajalist tihedust, kui rahvad üksteisest võõruksil seisavad, omaette elu elavad, üks-teist ainult ametlikult ja pinna-pealselt tunnevad. Eriti vajalised on ses mõttes seosed igamaa kultuuriliste avaldiste vahel, elav vastastikune teotsemistung vaimsel tööväljal.

Ses mõttes on siiani mõnimgaidki pingutusi tehtud, kuid ei saa öelda, et siin oleks jõutud kaugeltki vajalise tasemeni. Eesti ja Soome vaheline sellesuunaline koostöö kannab juba — ülalnimetatud põhjustel — enam-vähem rahuldavaid märke, kuid muud rahvad seisavad üksteisest veel võrdlemisi kaugel. On päris imeks panna, kui vähe meie olemasoleva kokku puutunud, näiteks Läti kultuurelu avaldistega, kui napilt tunneme Leedut!

Ei ole siis imeks panna, et poliitilised ja majanduslikud ühisaktioonid nii visalt paigast nihkuvad. Kuigi majanduslikud arusaamad sageli ka kõige tihedamalt seotud rahvaste vahel ei taha vajalist tõusu võtta ja poliitilised seisukohad kõige lähedaseimategi rahvaste vahel mitmesugustel põhjustel ning kõrvalmõjutistel võivad teravasti erineda, peame siiski mõnna, et poliitiline ja majanduslik liitlevus võib ainult sel korral teoks saada, kui rahvaste vahel valitseb tihe kultuuriline kontakt, üksteise

põhjalik tundmine, sõprus ning sel alusel baseeruv ühistunne.

On veel tükk maad, ennekuu selleni jõuame!

Käsi rüpes hoides seda tükki maad ei vähenda. Kõigil rahvail tuleb erilisi pingutusi teha, et pimestavaid müüre lõhkuda, kas või aknaidki taguda üksteise nägemiseks ja tutvumiseks. Kui öeldakse, et ühtki huvi ei saa vägisi enesele sisse suruda — ka huvi rahvaste vahel mitte — siis on see väide küllaltki pragunev ega tohi paika pidada: huvi tõuseb alati, kui suudad vähegi teisele ligemale pääseda, teise eluavaldisi, eriti kultuuri avarail töömail, tundma õppida. Igal rahval on sellealalisi suuri väärtusi ja nendega tutvumine toob alati rõõmu. Peab ainult nendele manna pääsema!

Kahtlemata on selles töös suuri ülesandeid noorsool. Noorsugu on paenduvam, kergemini süttiv, nobedamini tuld võttev. Ta vaimustub kergemini, loob hõlpsamini isiklike sidemeid, leiab kiiremini huvipunkte ükskõik, kus liigub.

Ses mõttes oli vastuvaidlematult hinnatav samm, kui 10 a. tagasi asutati Balti üliõpilaskondade liit — SELL. Teadagi oli asutajail suuremaid lootusi organisatsiooni tööst, kui 10 a. jooksul tegelikult teostatud. Mõnigi kavatsus on hoopis ära langenud, mõnigi kiduraks kuivanud, mõnelgi alal pole kaugeltki suudetud saavutada neid tagajärgi, mis esialgu südames hellitatud. Paiguti on mõnelgi aastal ainult lepitud kõige ametlikumate kohustistega, surudes noorusliku innu ja teotsemisrõõmu tuimuse kätte alla.

Aga kõigele sellele vaatamata ei saa jätta märkimata, et SELL-i senises töös on olnud palju positiivset. Üliõpilaskonnad on seisnud alatises kontaktis, isiklikud kokkupuuted tunduvalt tihenenud ja üksteise tundmine on kahtle-

mata palju sügavam, kui see oli 10 a. tagasi.

Aastad on tõendanud: SELL on vajalik organisatsioon.

Ja nagu töötulemused näitavad — kõige rohkem tagajärgi on annud koostöö isiklikus suhtlemises, ja puhtpraktilise iseloomuga ülesandeid ja kultuurilistes avaldistes. Poliitilise joone taotlemine käib üliõpilaskondadel ikkagi üle jõu, selleks on jõud ja võimalused liiga piiratud. Aga ka udselt, muude tegurite kaudu, suudab üliõpilaskondade vastastikune suhtlemine kahtlematult ka poliitilise mõjundina kõne alla tulla.

Kui vaadelda möödunud kümnele aastale, vaagida SELL-i töid erialadel, siis tundub küll, et ka tulevikus tuleks eriti rõhku panna just neile aladele, kus tegevus on annud kõige rohkem positiivseid tagajärgi. Tegelik elu ise on näidanud, milleks jõud ja võimalused küünivad. Kõik muud alad ja tegevusperspektiivid — nii kaunid kui nad ei paistagi — tulevad paratamatult jätta. Need ripuvad muidu asjatu ballastina üldise tegevuse küljes ja häirivad sageli neidki ülesandeid, mille teostamine on konkreetne ja praktiliselt rakendatav.

Viimaste hulka kuuluvad kahtlematult:

Suhete loomine nii üksikisikute kui ka organisatsioonide vahel. Selle kaudu põimuvad ühendavad niidid erirahvaste vahel tavaliselt kõige soojema ning südamlikumana koega. Eriti, kui need niiditõmbajad on üliõpilased! Siin on eelnevail aastail mõndaigi tehtud, aga peab otseselt tunnistama, et jääb veel paljugi teha. Tarviteb võrdluseks tuua ainult Soome ja Eesti üliõpilaskondade vahelisi suhteid!

Rakendumine kultuurilisesse. Kui eelpool on märgitud, et Balti rahvad üks-teise kultuuriavaldisi väga na-

pilt tunnevad ja koostöö sel alal jätab mõndagi soovida, siis peaks akadeemiline noorsugu küll esijoones selle ohtliku tuimuse eneselt raputama. Üliõpilaskondadel on mõningaidki võimalusi siin õhutajaks ning äratajaks olla, takkasundijana ja ründajana esineda. SELL on katsunudki siin mitte just „tuima maasoola“ osas olla, kuid tulevased aastad peavad siin olema palju hoogsamad, palju algatusjõulisemad.

Kui need kakski ülalmärgitud

ülesanderühma leiavad rõõmsa ja innuka teotsemise, siis võime SELL'i järgnevaile tööaastale julgelt silma vaadata.

Ongi sobivam, et ülesandeid oleks ennem vähem kui rohkem ja töökavasid koostades tuleks esijoones pidada silmas: valida võimalikult napilt, aga sellele napile siis ka täis hing sisse puhuda!

Igal juhul kadu kõigele sellele, mis aastate kestel on tegevuse külge rippuma jäänud nagu moe

pärast, ametliku traditsioonina, eluvõõra koormana! Igal sammul olgu elulisus man, igal ülesandel eluline värskus, tarve ja konkreetset teostamisvõimalused!

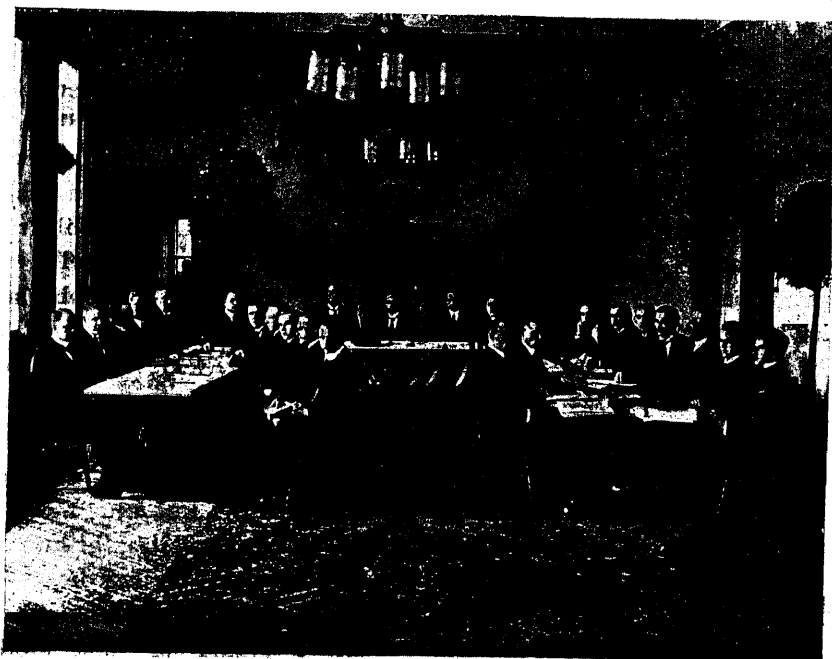
Kui selles mõttes on tarvilik mõninganegi ümberorienteerumine, siis ei tohiks see asjaosalisi kohutada: tardumus on iga areneva üritise kõige suurem vaenlane ja seda tohiks akadeemilisel noorsool kõige vähem olla,
Rich. Janno.

MÄLESTUSI SELL'I SÜNNILT.

Nähtavasti on sellest tõesti juba kümme aastat möödas, kui meie neljakesi (kadunud J. TEIMAN, H. KUKKE, P. ERG ja mina) Üliõpilaskonna väliskoimkonnas, endises üliõpilasmajas Hetsli tän. Baltiriikide üliõpilaskondade liidu loomisele asusime. Olin tol ajal pisut tegelema üliõpilaskondade rahvusvaheliste organiseerimisküsimustega, koostasid siis ka vastava kava Balti liidu loomiseks ja esinesin sellega eeltähendatud koosolekul. Mõte oli alul liialt võõras. H. Kukke asus kritiseerivale seisukohale — „Mis ülesanded sarnasel liidul võiksid olla?“ Püüdsin omi seisukohti kaitsta, kuidas oskasin. P. Erg vaikis kurjaennustavalt ja mul tekkis mulje, et asjast sedapuhku asja ei saa. Kuid seisukorra päästis J. Teiman, seesama Teiman, kellega olime põlisteks rivaalideks Tartu üliõpilaskonna organiseerimisküsimusis.

Teiman võttis tuld, temale meeldis idee ja peagi hakkasime sepitsema konverentsi kokkukutsumist Tartus.

Kuna J. Teimanist juba kord jutt, siis oleks küll õige koht siin lugupidamisega meelde tuletada seda väsimatut, ideelist töomeest, kes meiega koos kahjuks ei saa osa võtta organisatsiooni juubelist, mille loomisel ta ise nii

Esimene Balti riikide üliõpilaskondade konverents 1923. a. Avaistung EÜS-i saalis.

südiit kaasa töötas. J. Teimani-ga kaotas Eesti Üliõpilaskond, meie intelligents ühe oma silmapaistvama ja tüsedama jõu.

Konverentsi eeltööd edenesid nõbedasti. Seda kiirustas ka veel kusagilt tekkinud kuuludus, et kui meie asjaga hilineme, siis võtavad algatuse oma kätte teised ja seda juba ei tohtinud lubada.

Esimeste konverentsi tulemustega jäime väga rahule. Kavata

setava viie üliõpilaskonna asemel kogunesid Tartu küll ainult neli. „Baltiliit“ jäi ka kahjuks moodustamata (selle sõna vastu oli peamiselt Soome delegatsioon), kuid sisult saime meie kätte, mis tahtsime: nelja üliõpilaskonna vahel loodi alus ühiseks koostööks, mis oma otstarbekust ja vajalikkust tõendanud nüüd juba kümne aasta jooksul.

Rich. Övel.

SELL'I KOOSTÖÖ POLITILINE TÄHTSUS.

Olin üks neist, kes ühes esimese SELL'i konverentsi esimehe, praeguse haridusministri härra H. Kukke, praeguse riigisekretäri abi härra R. Öveli ja veel mõne teisega kümme aastat tagasi Balti riikide üliõpilaskondade ühistöö ja ühisorganisatsiooni loomise mõtteid mõlgutasid. Tegime seda rohkem instinktiivselt kui teadlikult.

Hiljem on saatuse teed mind ennast viinud tegelikule politikaväljale. Kolm aastat Riigikogu väliskomisjoni sekretäriks ja seitsmes aasta Välisministeeriumi teenistuses olles on minul võimalus olnud hinnata seda algatust ja sellest algatusest välja võrsunud asutise — SELL liidu — tegevust tegeliku politika vaatekohalt. Sellepärast oleks vist küll õigustatud, kui enesele SELL'i juubeli puhul üles säen küsimuse: kas on see organisatsioon võimeline kaasa aitama meie riikide ja rahvaste lähene-mistööle?

Pean sellele küsimusele ilma ühegi kahtluseta jaatavalt vastama.

Vastavad uurimused välisriikides on näidanud, et välispolitiika, isegi demokraatlikkudes riikides, on ala, kus rahva ja selle esinduse kontrolliv tegevus teiste aladega võrreldes kõige vähem end avaldada saab. Kergem on näiteks kukutada valitsust mingisuguse välispoliitilise lepingu pärast, kui tema poolt sõlmitud lepingut tühistada. Kuid üht võib enam-vähem

kindlalt konstateerida: ükski riik ei saa pikemat aega ajada välispoliitikat, mis käib vastu rahva arusaamistele. Ja mida kindlamaks ja laiaulatuslikumaks on kasvanud see arusaamine, seda rohkem on valitsus sellega sunnitud arvestama.

SELL-liit oma koostöö iseloomu tõttu kujundab ja arendab peaaesjalikult rahva poliitiliselt teadlikuma kihi poliitilist mõtlemisviisi. Selle kihi, kes lühema või pikema aja järele ise asub teostama riigi poliitilisi ülesandeid. See naaberriikide akadeemilise pere tegelik koostöö jätab kestma arusaamise selle töö vajalikkusest ja kasust, loob n. n. tegelikule tööle rajatud usaldusõhkkonna sellel alal tegutsejate vahel; loob selle ühistöö mentaliteedi, millele saab rajada riikidevahelist koostööd, mis viimase teeb palju tulemusrikkamaks.

Teiseks on tegelikud kogemused näidanud, kui suur mõju on isiklikul kontaktil, isiklikul tutvusel rahvusvahelises koostöös. Selle mõju on raske igakord kaalule panna ja teda mõõta, kuid ta loob psühholoogilised alused, mis suurelt mõjustavad tegelikku tööd. SELL-liidu tegevuses on pearõhk pandud isiklikule kontaktile ja selle mõju meie naabritevahelises läbikäimises hakkab täiel mõõdul avalduma vaid hiljem. Et selle isikliku kontakti tähtsust hinnata, on vaja vaid ette kujutada, mis-suguseks kujuneb vahekord ka-

he riigi poliitiliste tegelaste vahel, kes ülikooli aegadel aastaid on kokku puutunud, koos tööd teinud, kes mõni aeg hiljem vana sineasõpradena kuskil konverentsi laua taga teineteist koh-tavad.

Võtame veel ühe SELL'i tegevusala. See on üliõpilas-vaetus küll ülikoolide vahel, küll perekondades. Poliitiline, harmoneeriv koostöö on mõeldav vaid siis, kui üksteise huvidest aru saadakse ja neid respektteeritakse, mitte ainult üksteise poliitilisi ja majanduslikke, vaid ka üksteise rahva mentaliteeti, selle tundeid ja psühholoogilisi eluavaldu. Neid saab tundma õppida ainult teise rahva seas elades, selle rõõme ja muresid kaasa tundes. Seda võimaldab kõige suuremal määral SELL'i poolt organiseeritud üliõpilaste vahetus. Teise rahva ülikoolis õppides, üliõpilastega koos elades ja töötades, teise rahva perekondades perekonnaliikmena elades saab kõige paremini õppida hindama selle rahva positiivseid kui ka negatiivseid omadusi, ning need mõlemad on tähtsad edaspidisel poliitilisel ühistööl.

Aitab vist neist põhjendus-test, et veenduda SELL'i tegevuse poliitilises tähtsuses. Võin vaid soovida õnne SELL'ile tema juubeli puhul ja palju jõudu ja edu tema edaspidisel tööl.

H. Laretei,

Välisministeeriumi poliitilise osakonna direktor.

KÜMMME AASTAT SELL-ÜLIÕPILASLIITU.

Läänemere idakallaste rahvad on üksteisega lähedalt seotud, küll ühise asendi, ühise ajaloo ja kannatuste, küll majandusliku toodangu sarnasuse ja turuotsimise huvidega. Erilise ilme nende riikide grupile annab aga nende juba 15 aastat püsinud iseseisvuse rahvusriigi järk ning vabanemine endise valitseja, Vene võimu ja mõju alt.

Nende maade akadeemiline noorsugu on astunud juba kümme aastat tagasi julge ja kaugenägeliku sammu kultuurilist koostööd, üksteise tundmaõppimist ja tihedat liitumist taotleva ühistöö vormi näol. Soome Eesti-Läti-Leedu Üliõpilaskondade Liit asutati Tartus, 10. ja 11. aprillil 1923. a. ja leidis teostamist aasta hiljem, kui Eesti Üliõpilaskond sellekohase ettepanekuga ja konverentsi kavaga esines Soome, Läti, Leedu ja Poola üliõpilaskondadele.

Asutamissettepaneku konverentsikutsese reageerisid otsekohese poolehoiuga Soome, Läti ja Leedu Üliõpilaskonnad, teatades osavõttust enda delegaatide kaudu. Poola Üliõpilaskonnalt saabus mõni kuu pärast konverentsi teade, et kutse neile hilineb. Nad tervitasid liidu asutamismõtet, avaldasid lootust edaspidiseks koostööks ja palusid saata lähemat informatsiooni.

Esimesel konverentsil oli esitatud Soome 6 delegaadiga, eesotsas dr. Yrjö Ruuth, Eesti 8 delegaadiga, eesotsas liidu mõtte algataja Üliõpilaskonna esimehe Hugo Kukke'ga, kes valiti ka esimese konverentsi juhatajaks, Läti 7 delegaadiga ja 1 külalisesega M. Einbergs'i juhtimisel ja Leedu 3-me liikmelise delegatsiooniga, mille juhiks Kazys Marciulionis. Eesti delegatsiooni kuulus ka Eesti ülikooli esimene kuraator prof. Peeter Põld, kes tervitas Haridusministeeriumi ja Ülikooli nimel soo-

jade sõnadega konverentsi ja liidu asutamise mõtet. Prof. Põld esines isiklikult põhjaliku

HUGO V. KUKKE.

Esimene Balti riikide üliõpilaskondade Keskbüroo juhataja.

ettekandega edaspidise töö reaalse aluste kohta.

Nimetatud konverents otsustas asutada nelja maa Üliõpilaskondade Liidu, millele anti 5 aastat hiljem nimeks SELL-liit (Soome - Eesti - Läti - Leedu). Edaspidine töö tuleb korraldamisele iga-aastastel konverentsidel, mis peetakse järjekorras erimaadel ja tehniline asjaajamine kuulub Keskbüroo ülesannete hulka, mille asupaigaks esialgu määrati presideeriv üliõpilaskond, kuid II konverents muutis alaliseks ja I Keskbüroo (1925) määras tema asupaigaks Tartu, kui kõige kättesaadavama linna.

Juba asutamiskonverentsil määrati lähemad

KOOSTÖÖ ALUSED

kindlaks. Peamiseks ülesandeks oli vastastiku üksteist enda maa ja üliõpilaselu üle informeerida ja sagedasti ühendust pidada. Loodi üksikud eriko-

misjonid, kes aastakonverentsi ajal erialalisi küsimusi arutata-
vad. Tegelikult koostöö võimaldamiseks peeti tarvilikuks erisoodustuste hankimist üksik- ja grupireisudele, niihästi passivormaliteetides kui hinnaalanduste küsimustes. Hiljem otsustati asutada informatsiooni-
büroo iga üliõpilaskonna juurde, kes korraldaksid vastastiku-
seid õppereise ja oleksid abiks üksikekursantidele. Iga üliõpilaskond katsus jõudumööda mõjustada oma valitsust selles suunas.

Teadusliku koostöö alal oli suurejoonelisem kavatsus saavutada ülikooli diplomite vastastikust tunnustust ja eksamiteta ülikooli astumise võimalust teise maa üliõpilastele. 1926. a. koostati sellekohane memorandum, esitamiseks nelja maa valitsustele. Avaldati soovi, et loodaks vastastikused stipendiumid ja igal maal oleks õppijaid teisest kolmest maast. Kuna tol ajal valitses suur õppe-
raamatute puudus, otsustati luua vahetalitus nende vastastikuseks vahetamiseks ja ühiselt välismaalt hankimiseks. Samuti otsustati vahetada ülikoolide õppekavasid ja avaldati soovi, et Soome ja Eesti ülikoolide juures avataks Läti-Leedu instituut ja vastupidi, või vähemalt lektorikohad.

Eriküsimustena oli kohe alul päevakorral sport ja karskus-
küsimus. Otsustati luua ühine sportlik keskkorraldus ja alustada spordivõistluste pidamist perioodiliselt, igal aastal. Samuti loodi karskustoimikond. SELL konverentside otsust mööda on SELL üliõpilaskond enda ettevõtetes alkoholvaba.

1925.—26. aastatel võtab SELL

ORGANISATSIOON

hoopis kindlama ilme. Juba II konverentsil Riias, 1924 vastu-
võetud põhikirjale ja Keskbü-

ANTTI SOINI.

Suomen Ylioppilaskuntien Liitto esimees ja praegune SELL president.

roo istungite korraldusele liitub III konverentsil, Helsingis 1925, väljatöötatud täielik Keskbüroo kodukord ja ühiste spordivõistluste statuudid. Iga üliõpilaskond maksab Keskbüroo kuludeks ühtlase liikmemaksu. Keskbüroo istungeid peetakse perioodiliselt, nüüd kaks korda aastas. Spordivõistlusi iga aasta, nüüd vaheldamisi, üks aasta tali-, teine aasta suvispordi alal. Ka teistel aladel asutakse kindlamakujuliste korralduste loomisele. Võetakse päevakorda üliõpilaspäevakohade vahetusküsimus, koostatakse „Akademischer Reiseführer“ iga maa kohta, mille käsikirjad praegu säilinud, kuid muu sellekohase kirjanduse ilmunisel trükkimata jäänud.

Aastatega areneb korraldus mitte üksi SELL-maade läbi-

käimise ulatuses vaid rahvusvahelise üliõpilaskoostöö kaudu ka iga üliõpilaskonna juures. Loodakse alalised välisühenduste alalised informatsioonivahtused ja koostöö sportlikul alal. Vastavalt sellele areneb ka SELL tegevus neil erialadel. Alul loodud õppevahendite vahetuskomisjon ja ülikooli diplomite vastastikuse tunnustamise komisjonid likvideeruvad juba esimestel aastatel, kuna need ülesanded on kas osalt ära langenud, osalt aga üliõpilasperel liialt raskest lahendada. Ka likvideeritakse 1930. a. karskuskomisjon. Alaliste ülesannetena jäävad püsima: organisatsiooniküsimused, milliseid arutatakse aastakonverentsi I komisjonis; vastastikune läbikäimine (üliõpilaspäevad ja praktika-kohtade vahetus) II ko-

misjonis, sport III ja informatsioon ning üliõpilaspäevad IV komisjonis. Iga maa peadelegaadid (neli) on ka vastava tööala eriteadlased.

Asudes SELL üksikute organite ja tegevusalade vaatlemisele, tahan kõigepealt peatuda

KONVERENTSIDE

juures. Neid on peetud arvult 9, igal aastal erimaas. Osavõtjaid on neist olnud 20—30 väljastpoolt tulnud ja kümme-kond omamaa üliõpilaskonna tegelast. Vastava riigi valitsused on pühendanud iga kord konverentsidele sooja tähelepanu ja aidanud kaasa nende korraldamiseks. Tehtava töö kõrval on nende peaväärtuseks propaganda nelja maa koostöö heaks, milleks avarad võimalused ajakirjanduses. Ilmelt on konverentsid olnud töökonverentsid ja enamjagu 2—7 päevalist huvikava on tulnud kärpida, loobudes vastuvõttudest ja andes aega arutlustele. Küll on sageli ette tulnud eriseisukohti, nende enam ehk vähem tugevat teostamise püüdu, kuid statuudinoe, et otsused on ainult siis maksvad, kui nad on tehtud ühel häälel, ei ole suutnud kõigutada nelja maa ühistööd. Viimastel aastatel on püütud konverentsi muuta sisukamaks, ühendades neid vastava maa üliõpilaskondliku pidupäevaga, et paremini tutvuda sealse üliõpilaseluga, teisest küljest aga korraldades hästi ettevalmistatud tutvumisretki ja ettekandeid vastava maa üle. Nii oli Kaunase konverents kaks aastat tagasi heaks võimaluseks kogu Leedu tundmaõppimiseks. Helsingi konverents möödunud aastal oli ühendatud maiepoga ja ekskursiooniga Soome tööstuslinna Tamperega tutvumiseks, tänavune X konverents meil on samalaadse kavaga. Sageli on seatud eeskujuks SELL-konverentsidele Soome-Eesti üliõpilaspäevi nende arvuka osavõtjaskonna ja läheda sidemega. Kuigi selline ettevõtte ainult ühtlase keele ja ühise päritolu-

ga rahvaste juures mõeldav, on lootusi viia ka SELL-konverentse laiemale alusele, eriti nüüd, kus on lubanud tulla Tartusse juubelikonverentsile 90—100 läti, 20—30 leedu ja 10—20 soome üliõpilast.

SELL-liidu otsekohene töö sooritatakse

KESKBÜROO

kaudu Tartus, kellel seks alaline ametnik Keskbüroo juhataja näol. Iga üliõpilaskond saadab Keskbüroo istungile kaks esindajat, tavaliselt esimehe ja välistoimkonna juhataja. Istungit juhivad presideeriv maa, s. o. selle üliõpilaskonna esindaja, kus konverents eelmisel aastal aset leidis. Keskbüroo otsused peavad samuti olema ühehäälsed ja tema ülesandeks on jooksvate küsimuste lahendamine ja konverentsi resolutsioonide täideviimine. Asjaajamise keeleks on SELL-is teatavasti saksa keel.

Keskbüroo tegevusjärgusid võib iseloomustada tema saavutuste järgi. Ametliku asutamise ajal oli tema esimeseks juhatajaks R. Ö v e l (praegu abiriigisekretär). Keskbüroo loojaks ja tegevussuuna alustajaks on esimene Keskbüroo juhataja Hugo K u k k e (praegune Haridus-sotsiaalminister). Selle esimese tegevusjärgu ajal loodi kindlakujuline sisekorraldus, koostati memorandumid resolutsioonide läbiviimise otstarbel, hakati välja andma perioodilist informatsioonibulletääni ja loodi tihedam kontakt üliõpilaskondadega. Järgmised

aastad on tegevuselt nõrgemad, peamiselt büroojuhatajate sagedase vahetuse pärast. Tähtsamaks tööks on SELL-maid käsitava saksakeelse informatsiooniteose väljaandmiseks käsikirjade kogumine. 1928. a algab uuesti intensiivne tegevusjärg Ed. S a h k e n b e r g i juhtimisel. Koostatakse käsikirjad „Akademischer Reiseführer'i“ jaoks, arutatakse koostöö küsimusi CIE ja teiste välisüliõpilasliitudega ning seatakse uuesti sagedane ühendus jalule. Büroo-

juhataja kohuseid suurendatakse ja temale jääb järelvalve resolutsioonide täitmise järgi, ühtlasi lisandub kohustus külastada iga aasta kõiki SELL-maid. 1930. a. A. L u h t - P e r -

HUGO PAALMAN.

Praegune SELL Keskbüroo juhataja.

litz'a ajal valmib kauakoostatud SELL informatsiooniteos „SELL Hochschulen und Studentenschaften“ (ligi 200 lk.). 1931. a. alates võtab Keskbüroo tegevus hoopis intensiivsema ja laialdasema kuju. Keskbüroo istungeil arutatakse üksikasjaliselt kõiki koostöö aluseid, kaalutakse, kuivõrt on teostatavad iga maa erioludes, tihendatakse ühisettevõtteid ja vastastikkuseid külaskäike. Välismaail esinetakse ühiste seisukohtadega, milliseid enne Keskbüroo istungeil läbi arutatakse. Tehniline korraldus viimistletakse ja nii on praeguses järgus SELL Keskbüroo arenenud reaalse koostöö keskuseks, kuivõrt see on teostatav antud majanduslikkudes oludes ja alaliselt vahelduva üliõpilaskoosseisu juures. Keskbüroo on enda asutamisest (1925) alates pidanud 13 ühepäevalist istungit Tartus ja 1 Kaunases.

Neis ajajärges on kujunenud SELL-liidu reaalseteks tegevusaladeks neli haru:

1) ühiskorraldused konverentside ja nõupidamiste näol, ühise välispoliitika rajamine läbikäimises välismaaga,

2) vastastikune läbikäimine,

3) sport ja

4) alaline vastastikune informatsioon.

OMAVAHELISE LÄBIKÄIMISE

alal on just viimastel aastatel märgata suuremat elevust, alates 1930. a. konverentsist, kus otsustati, et üliõpilaskonnad vastastikku korraldavad ekskursioone või kutsuvad ametlikke esindajaid igale üliõpilaskondlikule suursündmusele ja igale rahvuskultuurilisele suursündmusele, nagu laulupeod, näitused, suured juubelid jne. Edasi on arenenud üliõpilaskooride ja orkestrite vastastikused külaskäigud ja tehtud nende soodustamine kohuseks üliõpilaskondadele. Ka väljaspoole on juhitud ühiseid ettevõtteid. Kuigi 1929. ja 1930. a. kavatsused jäid vähese osavõtjate arvu pärast tulemusteta, teostus 1931. a. esimene SELL välisekskursioon 36 osavõtjaga Balkaniemale ja tänavülgisil on samasugune kavatsusel Itaaliasse. Enne ülemaailmalise majanduskriisi järku oli käimas kindel läbirääkimine ja kokkulepe Grieben-Verlagiga selleks, et sealtpoolt antaks koostöö SELL-iga välja saksakeelne reisujuht Baltimaade üle, mis seni puudub. Valuutaraskused on aga selle kavatsuse teostamise edasi lükanud.

Laiemate hulkade huvikõitvamaiks tegevusaladeks on SELL'i

SPORDIVÕISTLUSED,

milliseid suvespordi alal peetud seni 7, alates 1923. a. Esimesel kahel viibisid ainult Läti, Eesti ja Poola osavõtjad (alul oli Poolaga koostöö spordi alal), kolmandal (Helsingis 1926) liitub juba Soome ja Leedu ning võistlused on eksklusiivselt

SELL-maade vahelised. 1930., 1931. ja 1932. a. suvespordivõistlused on suurejoonelised, koondades 50—70 sportlast ja haartes kergejõustiku kõrval ka jalgpalli ja viimasel ka tennist. Esimestest võistlustest esikohal püsinud Eesti peab loovutama jõudsalt arenenud Soome üliõpilasspordile esikohad ja praegu on Soome nimel 15 SELL rekordit ja Eestil 2, SELL 17-st võistlusalast. Auhinnana on Soome võitnud endale Kansalis-Osakke Pankki pokaali, pärast kolmekordset kaitsmist, ja praegu on auhinnaks Soome Vabariigi presidendi auhind, mille esimesel käigul võitis ka Soome. Järgmine suvespordi esivõistlus on 1934. a. sügisel. Suvespordi kõrval on viimastel aastatel peetud ka kaks talispordi esivõistlust, millised aga talvise raske ühenduse pärast osavõtjatelt vähemad (kuni 30 sportlast). Eesti ja Läti vahel on peetud lisaks eelmistele sisekäsi- ja jalgpalli võistlustele. Viimasel konverentsil viimistleti täielikult SELL-spordistatuudid ja nii on see üks SELL hoogsamaid tegevusalasid.

Vastastikune

INFORMATSIOON

ja üliõpilasprikkantide vahetus on kaks SELL töökava ala, mis tulemuselt ikka seisakuid kaasa toonud. Praktikakohtade vahetuse reaalsed alused hakkavad

selguma alles nüüd. Üliõpilasprikkantide vahetus on aga teostunud peamiselt Soome ja Eesti vaheliseks, andes Soomes iga aasta kuni 25 eestlasele suvekohti ja Eestis 10—15 kohta soomlasile, peamiselt keeleõppimise ja õpetamise ülesannetega. Vastastikuse informatsiooni alal on eriti väärtuslikkudena nimetada üliõpilastele teadete-osad ja erinumbrid. SELL juubeli puhul annavad erinumbri välja kõik SELL üliõpilastelehed, neid on nimelt Soomes 4, Eestis 1, Lätis 2 ja Leedus 2.

VÄLISÜHENDUSTES

on SELL püüdnud asutamisest peale saavutada otsekohest sidet rahvusvahelise üliõpilasmaailmaga. Tookord kuulus ainult Soome CIE-sse, 1924. a. alates aga ka Läti ja Eesti ja hiljem Leedu. 1928. a. konverentsidest alates on CIE küsimused päevakorra kõigil SELL-i istungeil ja nelja riigi peale on nüüd juba pidevalt saavutatud tunnustust ja täidetud ülesandeid suurematel ametikohtadel. On nimetataväärt, et II SELL konverentsile Riiga 1924. a. oli saanud CIE oma esindaja propageerima liitumist CIE-ga, ühtlasi aga soetama koostööd Poolaga. Nimelt saadeti korraldava maa poolt ka 1924. ja 1925. SELL konverentsidele kutsed Poolale. Viimane tõi aga takistava vahetokorrana Lee-

du küsimuse ette ja loobus osavõtust. Sügisel 1928 alustati aga Soome ettepanekul Poola kaasakutsumise aktsiooni, mida Eesti poolt täiel määral pooldati. Kuna aga üksmeele leidmine selles küsimuses raske, siis ei toonud 1930. ja 1931. a. konverentsid sel alal tulemusi. Hoopis uue alusena ilmnes aga koostöö ISS-iga, kuna lõunapoolsetes SELL-maadetes omaabi tööala oli kujunemisjärgus. Võeti osa ISS stipendiumide abil nende konverentsidest ja kutsuti 1931. a. oma maadesse nende omaabi sekretär. Ka nüüd peetakse nendega tihedat ühendust ja kasutatakse nende nõuandvaid ja abiandvaid soodustusi.

Nii on loonud SELL-liit reaalse koostöö üksteisega ja väljaspool, olles küll mitte alul kavatsatud suurejooneliseks ideoloogiliseks ühendajaks nelja maa ühistöö mõtte heaks, selle asemel aga kavakindla koostöö ja üksteise mõistmise ja tundmise abil loomas neid tugevaid aluseid, mis aitavad tulevikus paremini ühendada nelja orgaaniliselt ja kultuuriliselt ning ühise välispoliitilise kaitsehuviga seotud maad. Akadeemiline noorsugu võib siin vaadata rahulolemisega enda tööle, sest tema võimete ulatuses on tehtud küllaltki palju head ja positiivset.

Hugo Paalman.

EESTI JA SELL SOOMELISEST VAATEVINKLIST.

„Üliõpilastele“ kirjutanud Suomen Ylioppilaskuntien Liitto sekretär Kalevi Auvinen.

Kui juba SELL-maade üliõpilastel on küllaltki kokkupuuteid olnud ja tutvumisvõimalusi üksteise maa elu ja oluga, siis lubab see eeldada, et eesti ja soome üliõpilaste noorsugu tunneb vennasmaade akadeemilist peret juba sedavõrt, et oleks hoopis ülearune soome üliõpilaselust selgitava artikli kirjutamine „Üliõpilastele“. Paljud eestlasest on käinud Helsingis ja Turus, samuti

kui soomlasi on käinud Tartus. On ju neidki, kes teevad hõimukülaskäike juba viiendat, või koguini kümnendat korda. Ja need, kes veel kordagi ei ole üle lähe sõitnud. teevad seda kindlasti varem või hiljem. Käesolev SELL-i 10. juubelikonverents toob uusi esmakordseid külalisi Soomest Tartu ja eeloleval sügisel ootavad soomlased Helsingis hõimupäevile uusi sillahitajaid

Eestist. Tuleb jõuda selleni, et vähemalt üks külaskäik vennasmaale loetakse juba iga rahvusmeelse eesti ja soome üliõpilase üldharidusse kuuluvaks ja ühele külaskäigule järgnevad vastavil võimalusil siis kindlasti uued; seda teab igatahes iga Eestis käinud soomlane. Nii saavad eesti ja soome haritlaskonnad üsna pea vennasmaadega lähemalt tuttavaks: mitte ainult aka-

deemilise eluga, vaid ka maa ja rahva omapärasustega. Ja see loob kindla põhja viljakale ühisele tööle.

Meie soomlased ja eestlased oleme selles õnnelikus seisukorras, et meie akadeemilise noorsoo läbikäimine ei piirdu ainult SELL-i raames. Meil on igasügisised hõimupäevad, meil on ühised soome-ugri kultuurkongressid. Meil on terve ristlev süsteem sõpruslepinguid eesti korporatsioonide ja seltside ning soome osakondade vahel. Meil on lugematuid isikulisi sõprussuhteid, milledest mõned on kestnud juba aastaid. Neisse on põimunud üha uusi rõõmsaid üliõpilasaja ühiseid mälestusi. Ja need püsivad meis tegudele ergutajaina, kui siirdume ülikoolist isamaa ja rahvusliku kultuurelu teenistusse. Soome sild hakkab muutuma unistusest tõelisuseks.

Nüüd on aga SELL-i pidupäev. Me ei tohi unustada, mida just SELL on tähendanud soome ja eesti üliõpilasnoorsugude vastastikkusele suhtlemisele.

Kui võtta küsimust Soome seisukohalt, siis SELL-i tähtsus soomlasile seisab selles, et SELL-is kaasatöötamine on avardanud soome üliõpilasnoorsoo vaatevälju vennasrahvaste suhetest veel laiemale. Hõimutöö, mis on eesti ja soome üliõpilasnoorsugude ühisomand, on esmajoonel siiski kultuuriline liitumine, ühisele tõu- ja keelesugulusele rajanev. Seevastu poliitiline ja majanduslik koostöö, mis sõltub ühisest geo-politilisest ja majandus-geograafilisest asendist, ei võikski — kui talitada Eesti ja Soomega. Siia kuuluvad loomulikult ja paratamatult ka Läti ja Leedu. Kui öieti taipas noorsugu seda, kui 10 aasta eest SELL loodi!

Kuid SELL-iski — seda on näidanud möödunud aastad — moodustavad Eesti ja Soome oma tiheda rühma — see on ka loomulik — samuti kui teiselt poolt Läti ja Leedu samuti sugulasrahvastena liituvad tihedalt. On veel teinegi rühmitus

Prof. dr. med. Harry Andreas Kull †.

Laupäeval, 22. aprillil 1933 sängitati mullarüppe meilt ootamatult vara lahkunud prof. H. A. Kull.

Prof. H. A. Kull on sündinud Virumaal 9. XII 1886. Lõpetanud Tartus 1905. a. Aleksandri

peale mainitud SELL-i S. E. ja L. L. grupi. Soome, juba geograafiliselt eraldatud Soome-lahe tõttu teistest SELL-maadest, millised omavahel majandus-geograafiliselt moodustavad hoopis tihema ühiku, on seetõttu eraldatum. Ja mõeldav ongi, et Soome-lahe kolme lõunapoolsema SELL-maa vahel on tekkinud veel palju tihedam majanduslik ja poliitiline koostöö, kui see võimalik on kogu SELL-maade rühmas.

Talitaksime siiski kindlasti vääralt, kui annaksime mainitud asjaoludele liig suure tähenduse. SELL-i kõik neli maad — ühtegi neist eraldamata või eriasendisse tõstmata — moodustavad terviku, mille aluseks ei ole miskisugune noorsoo romantiline ideoloogia, vaid tegelisusest võrsunud paratamatus. Ja just see tagab selle, et SELL-i töös nüüd alga-

gümn. ja 1912. a. ülikooli arstiteaduskonna cum laude. Kadunu oli juba üliõpilaspõlves histoloogia instituudis assistendiks ja töötas seal, kuni Maailmasõda ka tema oma keerisesse kiskus. Kodumaale tagasi jõudnud, kaitses ta 1924. a. oma doktori-väitekirja ja valiti selle järele Ülikooli Nõukogu poolt histoloogia ja embrioloogia eradotsendiks. 1926. a. kinnitati kadunu histoloogia ja embrioloogia õppetoolile erakorraliseks ja 1927. a. korraliseks professoriks, millises ametis töötas senini.

Saatus on tahtnud, et prof. Harry Kull pidi pooleli jätma oma töö ja lahkuma ülikooli pere hulgast juba nii vara. Oleme kaotanud temaga hea õpetaja ja töömehe. Kuid mitte üksnes tubli töömehe, vaid õpetlase, kes kaugele jõudnud oma rajatud teel ja sealt lahkelt ulatas kõigile oma abivalmit kätt.

Üliõpilaskond mäletab tänuga kadunu tegevust, kes oskas juhutada ja vaimustada omi õpilasi.

val uuel kümneaastakul peab oma osa andma nagu siiani, niihästi Eesti, kellel on juba geograafiliselt keskne, ühendav asend — Keskbüroo asukoht Tartus on sümboolne — samuti ka Soome, kust tee Läti ja Leedu kulgeb esiteks Soome-silla kaudu üle Soome-lahe Eestisse.

Soomlasile tähendab SELL poliitiliselt laiemat, ekstsensivsemat välismaist orientatsiooni kui Eesti-Soome hõimutöö — aga eesti ja soome akadeemilise noorsoo kokkupuuted, vastastikku mõjustused ja koostöö niihästi SELL-i raames kui ka SELL-ist sõltumata, tähendab meile, soomlasile SELL-i tegevusega võrreldes intensiivsemat töövälja, kus ei ole enam küsimus välismaisest orientatsioonist, vaid see on oluline osa oma rahvusliku mina realiseerimiseks tehtavast tööst.

HELSINGI ÜLIKOOLI SOOMESTAMISEST.

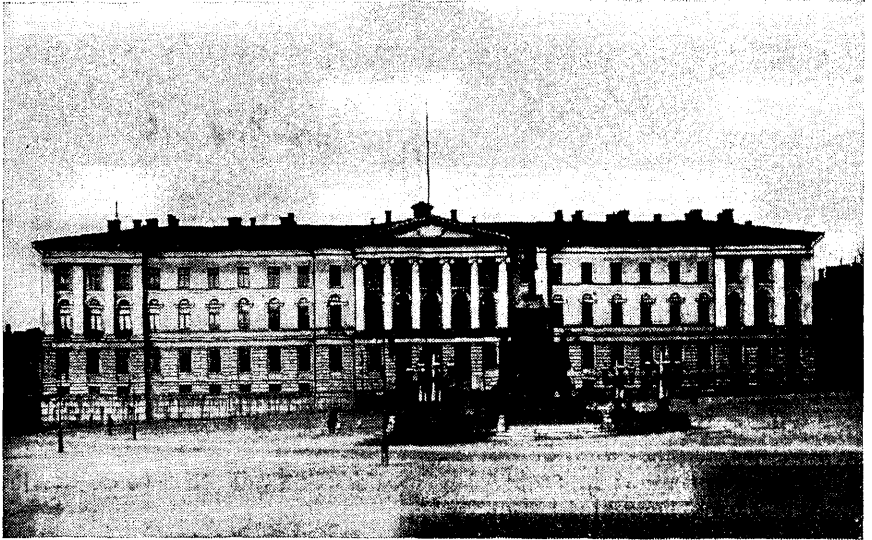
Soome üliõpilased on võidelnud aastakümneid, võiks öelda, pea terve aastasaja, juba täissoomelise ülikooli mõtte eest. Kuigi see võitlus väliselt on ajuti kannud rahulikumat laadi, on ta teinekord selle eest omandanud seda teravama ilme. On kannatatud kaotusi ja vahepeal saavutatud võitegi, kuid sihti pole veel seni saavutatud. Ajad on vaheldunud, riiklik elu on muutunud põhjapanevalt, uusi üliõpilaspõlvi üha järgneb teistele, kuid võitlus selle ühe ja suure sihi ümber kestab endiselt. Möödunud ja käesoleval aastal on see võitlus omandanud endisest teravama kuju. On lõpuks saadud vähemalt niikaugele, et vastasrinna kindel müür on hakanud kõikuma! Ja üle kogu Soomemaa on hakanud vastu kajama üliõpilaste ridadest välja läinud sõna: ülikool soomeliseks!

Selle võitluse algjärgul ei julenud keegi otseselt välja öelda ülikooli soomestamise mõtet. Asjal ei olnud veel kogu maal vajalikku poolehoidu, kõnelemata sellest, et vene ametvõimud ja seadused igasugused püüded juba alges sumbutasid. Sel ajal rahulduti vähestestki võitlustest. Seati ametisse esimesed soomlased professorid ja aasta-aastalt lisati soome määrsummasid. Võideti pinda samm-sammult. Ometi ei olnud riikliku iseseisvuse saavutamiseks kõnesolev asi kaugeltki küps, kuigi oli kõrvaldatud välised takistused. Maa sai iseseisvaks, kuid selle maa ülikool püsis soome-rootsi ülikoolina. Sellepärast üliõpilased ei saanud lakata võitlemast oma kõrge eesmärgi eest.

Võitlus kestis edasi, kuid nüüd juba avalikult, sõnas ja kirjas. Ja see mitte ükski ei kehtnud, vaid on koguni aasta-aastalt saanud uut hoogu ja omandanud teravust juure selle võrra, kui soome üliõpilaspõlv

on kasvanud. On peetud koosolekuid, on otsustatud deklaratsioonid ja ettepanekuid, on saadetud saatkondi ja aadresse kõrgetele riigimeestele ja valitsusorganeile. Üliõpilased on tihtides ridades igal aastal marsinud oma rahva suurmehe J. W. Snellmanni mälestussambale, ammutades tema elutööst jõudu võitluseks oma rahvusliku aate teenistuses. Ometi leiti ametlikult poolt võimalikuks küsimusest üle minna...

rootslasest õppejõud. Seda kava ei pooldanud maal elav rootsi kodanikkond, kes kogu asjakäiku pimedalt jälginud ja nüüd vist paratamatult peavad leppima sellega, mis tuleb. Hiljuti ärapeetud rahvakoosolekul valiti asja ettevalmistuseks komitee, milline oma memorandumis peale muu ütleb: „Soome riik on halvasti täitnud oma peale ajaloopoolt pandud suurt ülesannet — soomekeelse kultuuri edendamist — kui ta oma vähe-

Helsingi ülikool.

Peale mitmekordseid nurjunud lootusi pöördus Helsingi Üliõpilaskond palvega soome rahva, kogu rahva poole. Asi ei olnud enam ükski rahvusküsimuseks, vaid auküsimuseks Soome riigile. Kõige juures on lõpuks saavutatud asjas praegune seisund, kus juba teatava julgusega võib öelda — kas nüüd, või mitte kunagi!

Alguses peeti ettepanekute tegemisel silmas seda, et ülikooli töösuuna muutmisel oleks määravaks teguriks riigis elavate rahvuste suhteline suurus: kuna rootslasi on $\frac{1}{10}$ kogu rahvast, pidi ülikoolis töötama iga üheksa õppejõu kõrval üks

seid summe kasutab selleks, et toetada võrkeelset kultuurtööd.“ Sama komitee poolt väljatöötatud seaduseelnõu tuleb rahvaesinduses lähemal ajal otsustamisele. Selle seaduse kavandi teostumise puhul jääb neile rootslasile, kes ei taha või puuduliku keeleoskuse tõttu ei saa õppida soome ülikoolis, avatuks Turus asuv akadeemia.

Sellesuunalisele järsule operatsioonile räägivad kindlasti vastu mõned ringkonnad, võibolla üksikud konservatiivsed soomlasedki, kellel jätkub veelgi tahtmist kultuuriliseks ühistööks läänepoolse naabriga. Ometi on see möödapääsematu

ja ainuõige lahendus. Sellega lõppeksid ühel hoobil alatised tülid rahvakihtide vahel. Ka ei ole midagi, mis takistaks sel viisilgi tegemast ühist kultuuritööd, kumbki ainult omas leeris. Ei saa nimetamata jätta ka seda, et sel teel kokku hoitakse hulk varandust. Mitmel rootsi professoril ei ole tänapäev rohkem kui paar-kolm õpilast. See ei õigusta kuidagi ajaloolise autoriteedi otstarbel üleval pidama selliseid ametkohti. Teiselt poolt on mõni soomlane-

professor, kellel 100—150 õpilast, ülejõu tööga koormatud.

On ju selge, et ülikool ei või olla ainuüksi teadusliku töö instituut, vaid ta peab olema ka oma maa rahvusliku kultuuri keskuseks, selle edendajaks ja süvendajaks. Sellepärast võib ajalooliseltki sellist nähtu pidada ainulaadseks, et maa, kellel on riiklik iseseisvus, ei oma omakeelset riiklikku ülikooli. Nüüd, kus Soome seisab selles küsimuses uue ajastu lävel, võib rahuldusega ära märkida, et

soome üliõpilaspere on selle asja eest võidelnud visaduse ja väsimatu järjekindlusega. Ja on läbi aastakümnete seistud selle asja eest üksmeelselt ja kõikumatult. Pea kogu aja on ta võidelnud üksi. Kui asi peaks lähemas tulevikus lõppema võiduga — saavutades Soome riigile omakeelse teaduste hälli — võib täie põhjusega õnnitleda soome üliõpilaspõlve, ja selles veendes, et ta pole saanud rahvusliku ülikooli mitte liiga vara.

Toivo Nurmi.

YLIOPPILASKUNNAN LAULAJAT 1883—1933.

Hiljuti pühitses oma 50. aastapäev Helsingi üliõpilaskonna meeskoor, YL (Ylioppilaskunnan Laulajat).

Nagu näitab YL pikk aastate rida, kuulub soome esimese üliõpilaskoori rajamine kaugesse aega enne Soome Üliõpilaskonna asutamist. Selle tõttu selle koori ajalugu tähendab soome üliõpilasperes ja kogu soome rahvuskultuuris rohkem, kui tavalistes oludes teotseva üliõpilaskoori arengukäik.

YL viis aastakümnet on olnud põhipanevalt teedrajavad, mitte ainuüksi soome muusika ja üliõpilaslaulu edendamisel, vaid eel-

kõige rahvusliku mõtteviisi kujundamisel. YL, kelle ridadesse olid kogunenud nooruslikult innustunud isamaalased, kandis oma sagedastel kontsertmatkadel oma laulu kajaga julgust ja isamaalist sädet tumedamatel ajaloo päevadel Soome maakondade pimedamaisse kolkaisse. YL laulupere on mitu aastakümnet kannud esimese pioneerina soomluse mõtet.

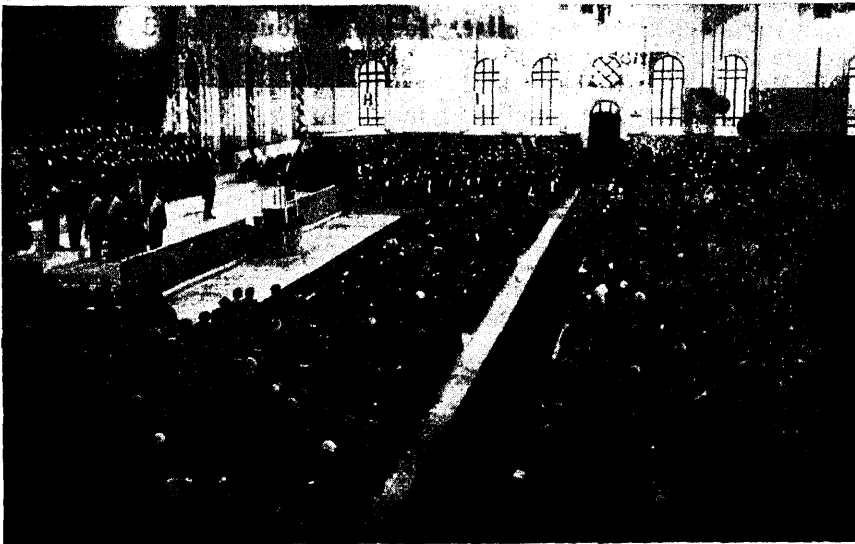
Ka Eestisse ulatavad YL laulumatkad. Need on esimesi hõimlusretki, täis hoogu ja vaimustust. „Eestlaste juurde tehtud kontsertmatkadega tahtis YL anda vennasrahvale julgust kan-

natustes ja lootustes ta püüetes. (Ylioppilaslehti nr. 9.) Neil retkeil võidi kõnelda ja julgustada üksteist ainult laulude kaudu. YL ajalugu kõneleb, et ühel seesugusel matkal YL juht, Heikki Klemetti, pidi Estonias peetud julge kõne eest tasuma vene võimudele ilusate trahvisummadega (Ylioppilaslehti nr. 9).

Üliõpilaskonnas on YL läbi mitme põlve sidunud tihedateks ridadeks neid, kes armastavad isamaad ja laulu. YL kaudu on aluse saanud ja üliõpilaskonnas üldinenud traditsioonilised tervituskäigud J. W. Snellmanni ja Elias Lönnroti mälestussamastele. YL kõndis neid radu juba siis kui nende ausammaste ümbrus veel paksude lumihangedega kaetud oli. — Tänapäev järgnevad talle kõik üliõpilased. Ka on YL pannud aluse ja korjanud summe Aleksis Kivi mälestussambale, milline tuleb püstitamisele lähemal ajal.

Kui YL pühitses oma ajaloo esimest pooltsada, sõitis vana armastuse kutsel üle kogu Soome tuhandeid noori üliõpilasi ja vanu akadeemia kodanikke, et laulda jälle kord ühistel helidel, väsimatul tahtel. Jätkugu seda indu ja vaimustust YL-il ka sajandi teisel teepool, et laulda heledamaks argipäev ja täita lootusega oma rahva püüdeid — selleks siitpoolse üliõpilaspere tervitused!

E. V.

Y. L. 50-ne a. juubelikontsert 6. apr. s. a. Helsingis.

LÄTI ÜLIÕPILASKOND, TEMA ENDINE JA PRAEGUNE KORRALDUS.

Kui Saksa ekspansioon üheistkümnendal sajandil läti suguharudega kokku puutus, oli nende sotsiaalpoliitiline struktuur üleminekuperioodis suguharude aluselt riiklikule korraldusele. See kestev protsess sai läti suguharude vabadusele saatuslikuks, sest ühendamata suguharud alistusid üksteise järele vallutajale. Allaheidetud ei kaotanud mitte üksi oma poliitilise rippumatuse, vaid sunniti ka maksu maksuma, samuti piirati nende õigusi — kuni nad täielikult orjastati.

Täieline vaimline pimedus valitseb neil aegadel, mil rahvuslik kultuur kui nõrk säde hõõgub kustunud koldes. Minevikust on teada ainult mõned heledamad hetked, millised täies hiilguses eralduvad orjaööst.

Kui tahame vaadelda, kuidas selle allaheidetud rahva pojad kõrgema hariduse poole püüavad, siis peaksime küll keskaegsete ülikoolide pakse matrikliraamatuid sirvima. Meie ei leiaks sealt siiski ühtegi puhtläti nime, küll aga mitmeid tuhandeid Baltimaade vallutajate võsude omi. Nii mõnigi balti nimi viitab läti tüvele, aga küsitav on, kas ükski ajalooourija selle kohta midagi kindlamat ütelda võib.

Esimene meile tuntud haritud lätlane on Georg Elger, kes aastal 1605 Braunsbergis (Ida-Preisimaal) jesuiitide seminari on astunud. Umbes samal ajal on teotsenud paljud lätisoost luteriusu pastorid Liivimaal, kes küll ordineeriti ilma akadeemilise hariduseta.

18. sajandil on paljud lätlased Königsbergi ülikoolis õppinud. Neist võiks eriti mainida 1702. aastal immatrikuleeritud Wilhelm Steineck'it, pärastist pas-

torit Tuckumis, kes palju oma rahvuse pärast kannatas.

Kui Kuramaa hertsog Peeter, aastal 1775 Jelgavas (Miitavis) akadeemilise gümnaasiumi asutas, siis immatrikuleerus seal juba avamispäeval lätlane Ernst

AARNE VALLE.

Helsingi Ülikooli Üliõpilaskonna esimees.

Bienemann, kes oli koka poeg ja kes omas järjekorras teise matrikli. See gümnaasium „Academia Petrina“ oli tõeliselt küll ülikool, ainult ilma akadeemilise kraadi andmise õiguseta.

Uus ajastu algab, kui aastal 1802 Vene valitsus Tartu ülikooli jälle avab, mis juba 18. sajandil suleti. Sinna ülikooli suundub läti noorsugu kohe peale avamist. Esimesena astus sinna aastal 1803 Karl, ühe Lugaži sepa poeg, kes oma vabadusdokumendi ja samaaegselt ka oma inglise perekonnanime William alal hoidnud oli. Nii astus iga aasta mõni lätlane ülikooli, eriti sajandi teisel poolel, kui lätlaste majanduslik olukord paranes. Üldse on Tartus

1500 lätlast oma hariduse saanud.

1862 avatakse Riias politehnikum; ka sinna astuvad lätlased kohe. Viimastel aastatel enne sõda ulatub nende arv juba 20% tervest üliõpilaskonnast. Riia

ROBERT TASSO.

Eesti Üliõpilaskonna esimees.

Politehnikum on umbes 800 lätlasele hariduse annud.

Peale nende ligemate õppeasutiste õppisid lätlased Peterburi, Moskva, Krakovi, Kaasani ja teistes vene ülikoolides; ka politehnilistes, filoloogilistes, kaubandus- ja põllumajandusinstituutides; konservatooriumis ja kunstiakadeemias. Nad õppisid ka, eriti pärast 1905. aasta revolutsiooni, välismaal, nagu: Berliinis, Leipzgis, Zürichis, Sorbonnes, Ameerikas jne. 19. sajandi lõpul leidub lätlasi töötamas ka akadeemilisel tööpõllul. Kuni Maailmasõjani oli Lätis juba 3000 lätlast kõrgema akadeemilise haridusega, nende seas mõnikümmend naist. Pärast sõda iseseisvas Lätis

ei ole teadusetempli väravatel ühtegi tōket. Õppimistahe on nii suur, et üliõpilaste arv Lätis tõuseb suhteliselt teisele kohale Ameerika Ühendriikide (48,777 üliõpilast 10.000 elaniku kohta) järele.

Läti ülikool on 1919. aastast saadik umbes 19.000 üliõpilast immatrikuleerinud. Peale ülikooli eksisteerivad veel konser-

paigu väärivad mitmed lätisoost teadlased üldist tähelepanu loomaarstiteaduslikkude uurimustega. Kuni Maaailmasõjani oli lätlastel juba mõned kümned professorid ja dotsendid Tartu, Riia, Varšavi, Krakovi, Berliini, Moskva, Peterburi, Wladivos-toki ülikoolide juures ja teistes kõrgemates õppeasutistes. Nendest tähtsamad oleksid: keemik

lasi, võrreldes teiste korporatsioonidega, oli korp. Curonias. Niipea kui mõnes ülikoolis suurem arv lätlasi kogunes õppima, moodustasid nad oma koondised ja seltsid. Juba aastal 1856. moodustati Tartus esimene läti üliõpilaskoondis, suurte rahva-juhtide Kr. Waldemari, J. Alunani ja Kr. Baroni juhtimisel. Kaks aastat hiljem võttis see ring osa korporatsioon Fraternitas Academica Dorpatensis asutamisest, nad lahkusid sealt aga 1861, kui korporatsioon sulleti „poliitilise tegevuse tõttu“. Viimatimainitud akadeemlaste ringiga seostub tähelepanuväärsem läti rahvusliikumine kuni omariikluseni — organiseerimatute lätlaste mässust, kuni teadliku rahvusluseni. Pärast lühikest murrang-aejärku organiseeris A. Kronvald läti üliõpilasi „kirjandusõhtute“ nime- liseks koondiseks, milline sai 1882. a. asutatud korporatsioon „Lettonia“ eelkäijaks.

Tartust leiame ka korporatsioonide „Lettgalia“ (1899), „Latvia“, „Ventonia“ (1917) ja „Métraine“ (1927) hällid, nii ka selts „Atauga“ (1909).

Läti politehnikumi üliõpilased asutasid 1880. a. korporatsioon „Selonia“, kellel tuli võidelda 17 aastat *Chargierten-Convent*'i pääsemiseks, kuid tagajärjetult. Sotsiaalse eristumise ajastul asutatakse „Selonia“ kõrvale ka edumeelne üliõpilasselts „Zemgalia“ (1895), korporatsioon „Talavia“ (1900), Läti Üliõpilaskoondis (1908., 1926. aastast saadik korporatsioon „Patria“). Moskva läti üliõpilased asutasid 1883 seltsi „Austrums“, millest üks osa 1902. a. moodustab „Frat. Lettica“ ja teine osa 1926 korporatsioon „Frat. Livonica“. 1896 asutati Peterburis korporatsioon „Frat. Petropolitana“, mis 1924 Riias kui „Frat. Metropolitana“ oma tegevust jätkas.

Nende vanemate läti üliõpilasorganisatsioonide kõrval on palju vähemaid seltse, koondisi ja ringe tõusnud, millised hilisemal ajal on tegevust alustanud,

ROBERTS PLUME.

Läti Üliõpilaskonna esimees.

JONAS STAUPAS.

Leedu Üliõpilaskonna esimees.

vatoorium, kunstiakadeemia ja mitu era-kaubandusinstituuti. Naabermaades elavad lätlased kasutavad ka võõrastevastuvõtlikke ülikoole Tartus ja Kaunas; pääle selle õpivad ka paljud lätlased: Saksamaal, Prantsusmaal ja teistes riiges, olgu see teiste kultuurriikide tunnemaõppimiseks, või oma teadmiste täiendamiseks.

Mitmed haritud lätlased on ka teinud teaduslikku karjääri. Esimese läti teadusmehena võiks nimetada Tartu ülikooli professor K. Greving'it (1815—1887). Tema isa olla ennast Krievinš'iks nimetanud ja olla Sipel'is põllumees olnud, poeg aga olevat välismaa ülikoolis õppides saksastunud. 60. aastate

P. Walden (praegu Rostokis), filoloogid — J. Lautenbach, J. Enzelin ja P. Schmit, arstidest — M. Zile, J. Dzirne (praegu Austraalias), R. Krimberg ja E. Paukul, loomaarstiteadlastest — E. Zemmer ja L. Kundzin, filosoof — J. Osis, statistik K. Balodis ja teised. Professorid P. Walden ja A. Livalent on palju kordi Riia Polittehnikumi rektorid olnud; professorid E. Zemmer ja L. Kundzin veterinaärinstituudi juhatajad Tartus, aga prof. J. Osis on olnud Tartu Ülikooli prorektoriks.

Kui läti üliõpilastel veel oma organisatioone polnud, jäid nad organiseerimatuks, või organiseerusid saksa korporatsioonesse. Iseäranis palju lät-

Praegusel ajal Läti ülikoolis on mitmest rahvusest ja mitmet liiki üliõpilasorganisatsioon. Nõnda on 20 mees- ja 7 läti naiskorporatsiooni, 14 maakondlikku kogu, 9 kultuurilise sihiga ühingut, 17 teaduskondlikku seltsi, 3 üliõpilaskoori, 1 laenu- hoiu-kassa, 2 karskusseltsi ja 4 seltsi poliitilistel alustel.

Need üliõp.-org.-id, välja arvatud üks vene korporatsioon ja teaduskonnakoondis, kes oma liikmete rahvuse vahel vahet ei tee, koosnevad ainult läti üliõpilastest.

Vähemusrahvustel on oma erioorganisatsioonid: eestlastel 1 selts, leedulastel — 1 selts, poolakatel 1 selts, venelastel 1 korporatsioon ja 1 selts, juutidel 3 seltsi ja üks abiandmisselts, sakslastel — 1 selts. 6 saksa korporatsiooni on pärast väljastumist Presiidium-Konvendist Ülikooli Nõukogu poolt suletud, kuni oma põhikirja uuesti esitamiseni. Pääle selle eksisteerivad veel faktiliselt, kuid kinnitamata: 1 vene ja 1 poola korporatsioon ja veel üks naiskorporatsioon sakslastel, venelastel ja poolakatel.

Nii siis on Ülikooli juures ligi 100 üliõpilasorganisatsiooni. Läti üliõpilasorganisatsioonid on alati oma rahva huvide eest võidelnud. Iseäranis rahvuslikul ärkamisajal oli läti üliõpilasorganisatsioonil suured teened rahva-haridustöös. Läti üliõpilane ei olnud mitte ükski võitleja oma isiklike hüvede eest, vaid ta avaldas end ka aja-

kirjanduses ja andis oma koguteoseid välja („Kodu, loodus, maailm“, aastal 1860—1893, 8 raamatut: „Kaasavara“ 1891—1894, 3 raamatut j. t.).

Endastmõistetavalt ei seisa läti üliõpilane nüüd mitte enam ainulisena rahva äratajana ja avaliku tegelasena. Nii muutub ka tema osa üldkultuurilises töös; sellegi pärast säilitab läti üliõpilane veel tänapäevalgi oma osatähtsust mainitud alal.

Kuna ühiseid läti üliõpilaskonna koosolekuid ja kongresse ei lubatud veel enne sõda pidada, siis võib üliõpilaskondliku koostöö algmeid alles sõja ajal märgata.

Viis päeva pärast Läti iseseisvuse väljakuulutamist — 23. nov. 1918 — leiab aset esimene läti üliõpilaskonna üldkoosolek, mil otsustati toetada Ajutist Valitsust tema tegevuses. Järgmine koosolek 16. det. tunnustab täiendavalt Ajutise Valitsuse määrusi. Nii moodustatakse 20. detsembril esimene üliõpilasrühgement, mille lipp veel tänapäeval hoitakse alal viie vanaema korporatsiooni poolt.

Üliõpilaskonna omavalitsuse valimised toimusid esmakordselt 14. märtsil 1920, millised aga tühistati. Esimene seaduslik Üliõpilaskonna Esindus algas tegevust 12. detsembril 1920.

1923. aastal sanktsioneeriti üliõpilasomavalitsus seaduslikult, tema iseseisvus ja õigused kinnitati Ülikooli põhikirjas.

Üliõpilaskonna põhikirjas antakse Üliõpilask. Esindusele juuriidilise isiku õigused, mis annab talle mõju üliõpilaskonnas, sest Üliõpilaskonna Esinduse otsused on peale kinnitamist Ülikooli Nõukogus kõigile üliõpilastele kohustuslikud.

Põhikiri annab üliõpilasomavalitsusele järgmised õigused: a) esindada üliõpilaskonda sise- ja rahvusvahelises elus ja üliõpilaskonna huvide kaitsmisel, b) otsustusõiguse majanduslike ja kultuursete küsimuste üle üliõpilaskonnas, c) saata üliõpilaskonna esindajaid Ülikooli Nõukokku ja mitmesugustesse ülikooli komisjonesse.

Esindus valitakse iga aasta esimesel detsembrikuu pühapäeval, otsekohe, ühtlase, salajase ja proportsionaalse põhimõtte alusel. Esindus on 40-liikmeline. Töö Esinduses toimub komisjonides, milledest tähtsamad on: üliõpilasmaja-, söögisaali-, kirjastus- ja spordikomisjonid, kui ka välistoimikond. Summad selleks saab Esindus üliõpilasmaksudest, mida iga üliõpilane on kohustatud õiendama. Praegu ulatuvad Esinduse varandused 500.000 latini. Viimasel ajal on olnud üliõpilasmaja ehitamise küsimus Esinduse huvipunktiks. Hädavajalised eeltööd on juba nii kaugel, et lähemal ajal võib ehitustöödega alata. Sellega lõpeb ka üks ajajärk läti üliõpilaselusel.

Edgars Kiploks.

LÄTI ÜLIÕPILASTRADITSIOONE.

Läti ülikool on veel noor, võrreldes aastasadu vanade Lääne-Euroopa ülikooliga, seepärast ei saa meie nõuda kindlalt väljakujunenud traditsioone, millised oma arenemiseks nõuavad aega aastakümneid. Novembris, aastal 1932, kogunesid üliõpilasorganisatsioonide esindajad, et kindlale seisukohale asuda traditsioonide määritlemise ja fiksee-

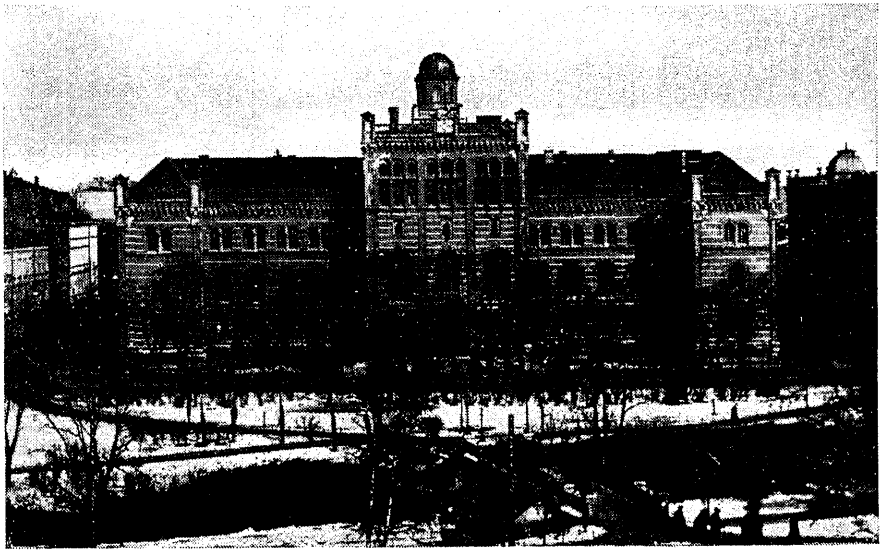
rimise suhtes, on ju traditsioonid need, mis seovad generatsioone üksteisega.

Suurt osa üliõpilaste lähendamisel ja ühendamisel aitavad edendada traditsioonid, akadeemilise üksmeelsuse sümbolid. Niisuguseid sümboleid on ka akadeemiline ball ülikooli aastapäeval, samuti ka akadeemilise aasta lõpp mais. Veebruaris,

karnevalide sesongil, ei loobu ka üliõpilane omast „ööst ladina kvartaalis“.

Nii oli ka meie esiisadel oma karneval, „maskeeritult rongikäik“, kui nad looma- või mõnes muus koomilises maskis liikusid ja ennast lõbustasid. Selle vana rahvakombe oleme meie elavalt säilitanud novembris mardipäeva maskeraadiga,

mida võib kõrvutada täielikult veebruari karnevaliga; siin lavastub teravmeelne võistlus karikatuurkujude väljamõtlemises, kusjuures ka akadeemilise elu karikerimine ei puudu. Ka organisatsioonid korraldavad oma ruumes mardipäeval maskeraade, kõige rohkem näib see naiskorporatsioones harrastust leidvat, kusjuures külastatakse ka teisi naiskorporatsioone. Traditsioonid ei seo end mitte ainult pidulikkude silmapilkudega ülikooli elus ja akadeemilistes üritustes, vaid tudeng võtab osa ka kõigist rahva- ja riigipidustustest. Mitte unustada 18. nov., kui kogu Alma Materi pere ette võtab mälestus-rongikäigu mitmed kilomeetrid eemalolevale venaskalmistule kangelaste juurde, kes oma elu on ohverdanud isamaa vabaduse eest. Oleks ka soovitatav, et tõrvikrongikäik vastvalitud riigipresidendi tervitamiseks traditsiooniks kujuneks, kuna praegu ainult osa üliõpilaskonda seda harrastab. Meie oleme aga veel liiga eelarvamuste köidikuis, seepärast vaadatakse ka seesugustele ülesastumistele tihti kui otstarbetuile, kui niisuguseile, mis rahu ja korra piirid ületavad. Mis Baltimere ühel kaldal näib mahamaetavat, see leiab teisel kaldal elustamist. Seepärast on siin raske ette kujutada ilma politsei vahelesegamiseta niisugust maipidu, nagu

Riia ülikool.

sesta teistes naaberriikides pühitsetakse.

Nii kerkivad mitmesugused takistused, mis segavad ühtlaste traditsioonide juurdumist kogu üliõpilasperes.

Seda tugevam on aga vaim organisatsioonides, milledest levinenuim vorm nais- ja meeskorporatsioonid on. Korporatsioon on ka vanim vorm läti üliõpilasorganisatsioonidest, milledest nii mõnigi vanema elueaga on kui Alma Mater.

Sellepärast puhub korporatsioonidest meile kõige enam traditsiooni vaim vastu, ehkki küll kõik kombed kaugema aja pärandis pole, sest ajavaim muutub ja temaga ka traditsioonid. Traditsioonides tuleb otsida korporatsioonielu aluskivi, sisemist jõudu, seda, mis kõiki liikmeid üksteisega lahutamatu sidemetega seob, seda, mis lõhed generatsioonide vahel tasandab. Traditsiooni vaim on see juhttäht noorse tormis, mis noortesse mineviku austust istutab. Praegune põlv arvestab möödunuga, nii järgib noorem semester vanemat, seda, kes kauem elanud ja rohkem teab. Kõik alistuvad distsipliinile, võimule, millele ka vanemad generatsioonid on alistunud. Mitte kunstlikud seadused, vaid traditsioonide jõud aitab meil meie printsiipe ellu viia.

Korporatsioonielu on intiimse iseloomuga, seepärast jääb ka palju

konvendi seinte vahele, väljas avalduvad rohkem pidutraditsioonid. Kes aga ei peaks teadma, et esmapäeva õhtuti kogunetakse konventidesse. Ja kui konvendi katusel kolmevärviline lipp lehvib või ülikooli koridoores naisüliõpilased pidulikult värvides jalutavad, mida tavaliselt ei praktiseerita, siis teatakse, et on kommerss, suurim pidu, jällenägemise pidu pühalikkude töotuste uuendamistega, mil kolmevärviliste lippude all seistes igäüks põleb usust ja tulisest soovist ideaalidele järgneda.

Kevadsemstri lõpul on maikommerss, meie kevadpidu, mil meie linnamüüride vahelt põldudele ja ärganud loodusesse põgeneme, et kosutust leida peale pingutatvat akadeemilist tööd. Ja mis teeb see, kui hõbedases kuuvalguses õitsvate puude all meie ühe uneta, aga rõõmsa öö veedame; noorus õitseb ju ainult kord!

Tuleb mainida veel uusi kombeid teisttüüpi organisatsioones, seltsides, mis selles seisavad, et nad oma tähtpäevade pühitsemised seovad mingi heategeva sihiga või töotusega kaunist kodumaad tundma õppida.

Austagem ja hoidkem pühalt meie traditsioone, milledest meie truudust minevikule ja jõudu tulevikuks ammutame.

Melanija Skaidrais.

ILMUS TÄIELIKULT

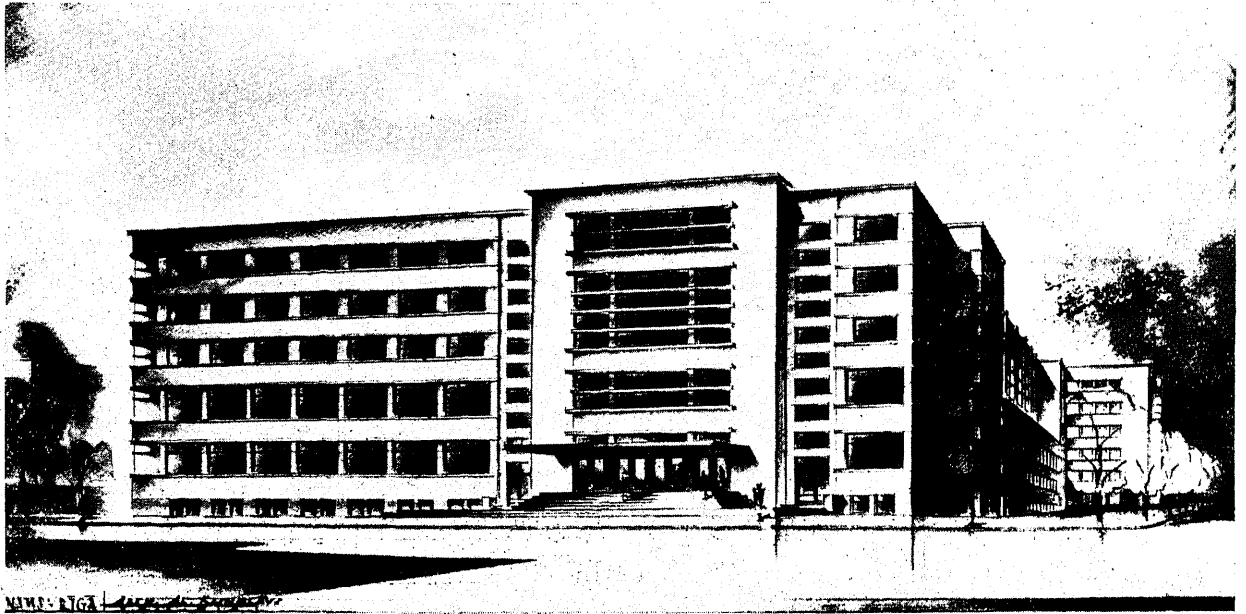
Tartu Üliõpilaskonna ajalugu

seoses Eesti Üliõpilaskonna
ajalooga

Toimetanud
JUHAN VASAR

Sisaldab artikleid 15 autorilt, andes ülevaate Tartu üliõpilaskonna ajaloolisest kujunemisest 1632—1932

HIND KR. 6

LĀTI ÜLIÕPILASMAJA KAVAND (eestvaade).

RIIA LĀTI ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASMAJA.

„Üliõpilaslehele“ kirjutanud üliõpilasmaja ehituskomisjoni esimees J. SPILVA.

Politiilised, ühiskondlikud ja majanduslikud muudatused, mis Maailmasõjale järgnesid, mõjustasid ka üliõpilaselu teisitikujunemist. Üliõpilaskond sai laialdased omavalitsuslikud õigused üliõpilaselu koraldamiseks ja kehvamate üliõpilaste majanduslikuks ja tervislikuks abistamiseks. Nendest uutest üliõpilaselu funktsioonidest võrsus ka nüüd üldist tumustumist leidnud üliõpilasmajade ehitamise mõte. Selliseid üliõpilasmaju leidub nüüd paljude Euroopa ülikoolide juures ja ka mujal. Mitmeis riiges ehitatakse üliõpilasmaju isegi riiklike summadega.

Oma üliõpilasmaja ehitamise mõte tekkis Läti Üliõpilaskonnas kohe peale vabadusvõitlusi, kui Vabadussõjast osavõtnuul võimalus avanes õpingute alustamiseks või jätkamiseks. See on ka arusaadav, sest pealesõjaaegne üliõpilane, kelle majanduslikud elamisvõimalused Maailma- ja sellele järgnenud Vabadussõda hävitanud oli, tema, kes lahingurindel ja põgenemistrada del oli tundma õppinud ühtehoidmise ja isetegevuse mõtet, suuri-

mat huvi tundis omaabi ettevõtete vastu, millised Läti Üliõpilaskonna Esinduse poolt algatatud olid.

Üliõpilasmaja ehitamiseks vajalikkude summade kogumiseks valis Esindus eri komisjoni ja pani aluse üliõpilasmaja fondile. Selle fondi suurendamiseks maksustati üliõpilased igasemestrilise maksuga, korraldati seltskonnas rahalisi korjandusi, müües eriti seks otstarbeks valmistatud märke, samuti korraldati avalikke piduõhtuid. Majafondi suurendasid ka üksikute üliõpilasorganisatsioonide annetused. Sel moel saadi kokku Lt. 400.000 suurune kapital, 1932. aastal andis Riia Linnavalitsus maksuta umbes 6000 ruutmeerilise maa-ala üliõpilasmaja ehitamise otstarbeks. Samaaegselt alustas Üliõpilaskonna Esindus ka majaehitamise eeltöödega.

1932. a. juulikuus kuulutati välja üliõpilasmaja kavandite võistlus. See võistlus ei annud aga ühtegi vastuvõetavat kavandit. Siis pöörus Esindus läti arhitekti Aleksandrs Klinklāvs'i poole kavandi saamiseks. Käesolev kavand ongi mainitud arhitekti töö. Kavand on

ehituskomisjoni poolt vastu võetud ja ehitustöödega alatakse juba käesoleval hooajal.

Ehitatava üliõpilasmaja kava on järgnev. Maja on mõeldud arhitektoonilise tervikuna. Maja ehitamine ja sisemine seadeldus võib aga jaotada kolmeks eraldi, kuid siiski kokkukuuluvaks osaks.

Esimeses, suuremas majaosas on kavatsatud järgmised ruumid: üldine riidehoiu-ruum, kust hõlpsalt pääseb kõigisse teistesse ruumesse; suur spordisaal tennis-, võrk-, korvpalli- ja muude võistluste korraldamiseks, 1000 istekohaga pealtvaatajaille; spordisaali kõrvalruumid; söögisaal 175 istekohaga; restoran-kohvik 185 istekohaga; istungite ja bürooruumid Üliõpilaskonna Esinduse organeile; üliõpilasorganisatsioonide kasustamiseks 18 bürooruumi ja 2 koosolekutesaali — üks 140 ja teine 60 isikule.

Maja teises osas on kavatsatud järgnevad ruumid: ujumisbassein, 25×12 m, 4 võistlusrajaga, 3 tramp- liniga 1,3 ja 5 m kõrguse hüppetor- niga iluhüpeteks; üks vene ja üks

MAJANDUSLIK OMAABI LÄTI ÜLIÕPILASKONNAS.

Stud. oec. O. Jaunliniņš

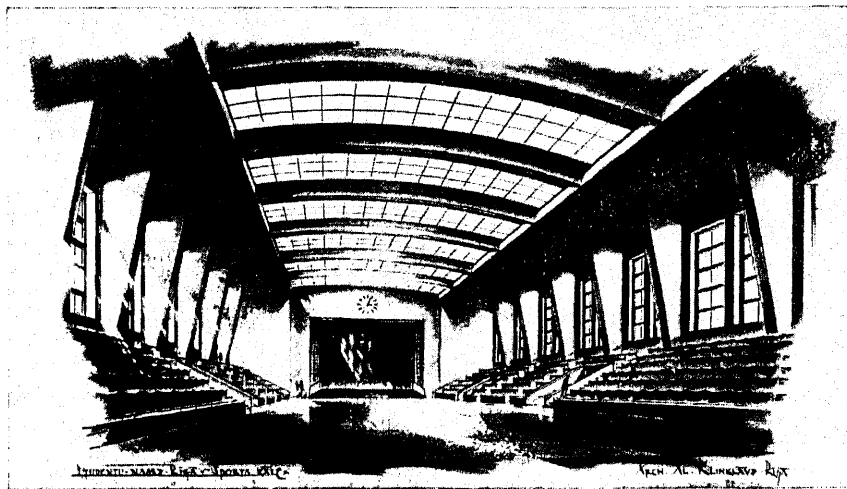
Maailmasõja ja vabadusvõitluse järele lasid Läti pojad relvadel puhata ja astusid uuestiavatud läti ülikooli, et end teadusele pühendada ja nii isamaad teenida. Ei olnud aga kerge üliõpilastel Läti iseseisvuse algaastatel õppida. Puudusid mitte ainult õppevahendid, vaid ka elamisvõimalused. Et oma kultuurilisi ja tervislikke tarbeid rahuldada, moodustasid läti üliõpilased Üliõpilaskonna Esinduse, millest järkjärgult mitme-

sugused omaabi ettevõtted aluse said. Nende ettevõtete kujundamisest võtsid üliõpilased agaralt osa: nemad pühendasid aastaid üliõpilasmaja ehitusfondi kogumiseks; iga aasta maksid nemad Edustusele kindla summa arstlikeks, sportlikeks ja teisteks otstarveteks; nemad võtsid osa oma töö ja kogemustega Esinduse mitmesuguste ettevõtete kujundamisest ja juhtimisest. Et üliõpilaste isetegevuse tulemusi ja ula-

tust ligemalt karakteriseerida, tahame selles kirjutises ainult neid Esinduse majanduslikke ettevõtteid ligemalt vaadelda, millised kannavad ärilist iseloomu.

Niisuguseid ettevõtteid on Esindusel kaks: üliõpilasraamatukauplus ja üliõpilaskööök. Need mõlemad ettevõtted on tihedas seoses juba mainitud õppeabinõude ja üliõpilasvahendite puudumisega.

Raamatukauplus asutati 1922. aastal, üliõpilastele hädavajalikkude raamatute, loengute ja teiste õppevahendite muretsemise otstarbel. Ülikooli läheduses avati äri, millisesse Esindus oma summadest Lt. 40.000 investeeris. Ärisse ei astunud liikmeteks mitte ükski üliõpilased, vaid ka kooliõpilased ja eraisikud. Erilist tähelepanu pööras raamatukauplus kirjastusele. 1932. a. oli kirjastatud 29 õpperaamatut Lt. 76.062 väärtuses. Raamatukirjastust toetas riiklik kultuurfond suurel määral, kellelt mainitud otstarbeks Lt. 32.082 saadi. Et raamatukirjastus väga suurt rahainvesteerimist nõudis, katkestati raamatute trükkimine ja mindi 1931. a. loengute kirjastamisele üle, mis palju odavam tuli. 1931. ja 1932. a. jooksul on kirjastus 14 loengut välja andnud.

Spordisaali kavand uues üliõpilasmajas.

rooma saun, puhkamis- ja masseerimisruum; võimlemissaal; üks päikesevanni ja õhuvanni terrass. Ujumisbasseini saab korraga kasustada 120 isikut, selle kasutamisevõimalus on ka mitteüliõpilasil.

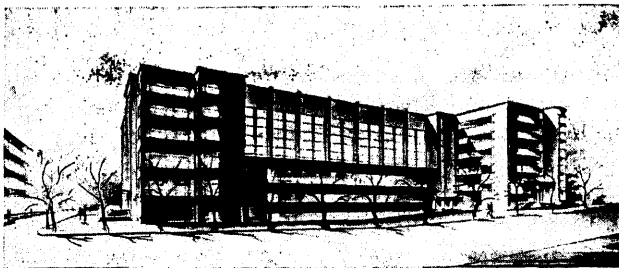
Kolmandasse majaossa on kavatsatud internaat 36 toaga kahele üliõpilasele, kaks haigetuba 8 voodiga, ühe külalis- ja töötoaga ja vastavate kõrvalruumidega. Keldrikorrall on pesukoja, kingsepa- ja rätsepa-töökoja ruumid ette nähtud.

Maja ehitamine on mõeldud järk-järguliselt kümne aasta jooksul, alustades esimese osaga. Kogu ehitus läheb maksma Lt. 850.000. Puu-

duva summa loodab Üliõpilaskond koguda üliõpilasmaksudest, riigi ja omavalitsuse toetustest ja seltskonna annetustest.

Läti Üliõpilaskond asub maja ehitamisele lootuses, et see ei ku-

june mitte ainult meie akadeemilise elu tsentrumiks, vaid et siin võrsuvad ja kasvavad ka Balti riikide üliõpilaskondade sõbraliku suhted, tunnustades Balti rahvaste ja riikide lähema koostöö vajadust.

Läti üliõpilasmaja kavand (külgsaade).

Raamatukaupluse viimaste aastate tegevus-ulatuse arvudes.

	1930.	1931.	1932.
1. Kaubaläbimüük	Lt. 94.000.—	Lt. 95.798.—	Lt. 94.781.—
2. Ületulu	„ 18.209.—	„ 16.905.—	„ 15.771.—
3. Puhaskasu	„ 2.465.—	„ 1.397.—	„ 1.977.—
4. Bilanss	„ 110.429.—	„ 116.937.—	„ 104.456.—

Viimase bilansiga ulatub Esinduse kapital Lt. 165.000.—. Kuna raamatukauplus üliõpilaste ja teiste ostjate poolt tunnustamist on leidnud kui hädatarvilik ja soliidne äri, siis ei ole majanduskriis ka suutnud raamatukaupluse arengut tõkestada ja mõjustada. See edu kindlustab raamatukauplusele ka tulevikus, kuna tema 1932. a. alguses avaramatesse ruumidesse kolis ja modernni eeskujuliku raamatu-, kirjutusarvete ja õppevahendite äri rajas, milline mitmed Riia ärid ületab. Et üliõpilastele veel rohkem vastu tulla avas raamatukauplus 1932. a. üli-

Köögi tegevuse illustreerimiseks toodagu järgmised arvud:

	1930.	1931.	1932.
1. Köögi läbikäik	Lt. 356.710.—	Lt. 333.670.—	Lt. 245.186.—
2. Puhaskasu	„ 8.333.—	„ 1.514.—	„ 517.—
3. Bilanssumma	„ 52.583.—	„ 47.412.—	„ 46.763.—
4. Vabaportsjonite arve	„ 9.112.—	„ 16.178.—	„ 22.389.—

kooli peahoones osakonna, mis ka parima eduga töötab.

Üliõpilaste raamatukauplusel ei ole mitte ülesandeks üks raamatu- ja õppevahendite kirjastus, vaid ka hindade reguleerimine. Tulu päälle mitte välja minnes, müüs raamatukauplus mitmeid kaupu odavamalt hinnaga ja sundis erakauplusi järgnema tema hindadele.

Aastast 1933 hakkas raamatukauplus poolt oma puhaskasu kasutama majanduslikult kehvemate üliõpilaste varustamiseks raamatute ja õppevahenditega.

Teine mitte kõrvalisema tähtsusega ja mitte vähem Esinduse majanduslik ettevõtte on üliõpilasköök. See alustas tegevust 1. aug. 1920, tema peaulesanne seisus selles, et üliõpilastele odavaid ja toitvaid lõunaid muretseta. Et üliõpilaskööki ka eraisikuil oli luba kasustada, siis võitis ta lühikese ajaga suure poolehoidu ja nüüd võib teda lugeda suurimaks ja parimaks Riia söögimajaks.

Viimase aasta bilansi järele Lt. 46.763 on Esinduse kapital Lt. 40.800, milline summa peaaesjalikult puhaskasust moodustub. Ehk küll köögi küllastajate arv vähenenud pole, on siiski köögi läbikäik aastast aastasse vähenenud. See tagasimine seletub sellega, et majanduskriisi tõttu produktid odavamaks on läinud ja toitude hinnad langenud,

kui ka sellega, et küllastajad ebasoodsatest aegadest mõjustatud on ja odavamaid toite nõuavad kui varem.

Üliõpilasköök tegeleb ka kehvemate üliõpilastele tasuta lõunate ja-gamisega. Tasuta lõunate arvu on aastast aastasse vähendatud, seepärast et puhaskasu on vähenenud.

Üliõpilasköök asub juba 1927. a. peale suures Vöhrmanni pargi paviljonis ja maksab Riia linnale aastas ruumide eest üüri Lt. 5.500. Köök omab moodsad masinad ja vastab täieliselt hügieeni nõuetele, selle tõttu ka küllastajate arv ulatub päevas kuni 2000-ni. Tehniliseks personaaliks köögis on 70 inimest.

Nii raamatukauplust kui ka kööki juhitakse toimkondade poolt, kes Esinduse poolt on valitud. Peale selle töötab köögis eraldi palgaline asjaajaja.

Vaadeldud Üliõpilaskonna Esinduse majanduslikud ettevõtted on oma tegevuse kestvuselt üliõpilastele lugematul hulgal toetust pakkunud. Nende omaabi ettevõtete edu on Läti Üliõpilaskonda ergutanud isetegevuspõldu veelgi laiendama ja tulemuseks sellele on, et Läti Üliõpilaskond sel aastal nurgakivi oma üliõpilasmajale panna võib, mis peab vastama üliõpilaskonna mitmesugustele nõuetele ja kohane olema üliõpilaste ühiskondliku elu kujundamiseks.

Väsimatus isetegevuses peituvad need jõud, mis meid aitavad lahendada raskemadki ülesanded.

LEEDU ÜLIÕPILASORGANISATSIOONIDE IDEOLOOGIA.

Leedu üliõpilaskonna ideoloogia peamised tegurid avalduvad leedu üliõpilasorganisatsioones. Tutvudes nendega võime saada kujutluse tavalisemaist ideoloogilisist tegureist leedu üliõpilaskonnas.

Mõjukam ja sügavam sotsiaalne liikumine on nn. „Ateitininkai“ („Tulevik“), kuna nemad on üliõpilaskonnas populaarsemaid ja juhtival kohal üliõpilaselusel.

„Ateitininkai“ siht ja ülesanne on leedu rahva intellek-

tuaalne uuestisünd, põhjenev tema rahvuslikul uuestisünnil, mis annab sellele palju suurema ulatuse.

„Ateitininkai“ ideoloogia põhilauseid:

a) Tõsine katoliiklus.

b) Rahvuslus — „Ateitininkai“ arvamus on, et rahvuslus on elu vastuvaidlematuks kindlustuseks; on individuaalseks vormiks, milles võib avalduda üldine intellekt. „Ateitininkai“ ei võta omaks eraldumist, rahvuslikku šovinismi, mis ei luba

rahvaste harmoonilist koostööd.

„Ateitininkai“ oma rahvuslikus tegevuses pöörab suurt tähelepanu leedu rahvusliku kultuuri kultiveerimisele, Vilno tagasi-saamisele Poola okupatsiooni alt ja Klaipeda tihedamale koostööle kogu rahvaga.

c) Seltskonnategevus. „Ateitininkai“ üliõpilasliikmed võtavad aktiivselt osa seltskonna tegevusest: nad töötavad teistes Leedu organisatsioonides; sageli on nende organisatsioonide juhid; töötavad kaasa ajakirjan-

Stud. phil. Verner Treumann.

In memoriam.

Verner Treumann sündis 24. detsembril 1902. a. Tallinnas, ekspediitori pojana. Õppis Nikolai I ja Gustav-Adolfi gümnaasiumis. Vabatahtlikuna võttis osa Vabadussõjast „Tallinna kooliõpilaste pataljoni“ kaudu. Keskkooli lõpetas 1924. a. Astus Tartu Ülikooli, kus 1925.—29. aastail õppis usuteadust, siirdus aga filosoofiateaduskonda, mis-suguse teaduskonna üliõpilaseks oli kuni oma elu varajase lõpuni. Kadunu kuulus üliõpilase korpor. Ugala perre ja oli selle vanemaid tegevliikmeid. Ootamatu surm viis ta aga 26. märtsil otse sõpraderingi keskelt.

Meelde tuletades selle kaasvõitleja varakultlõppenud noorusaastaid, selgub õieti, kui võrt sügavalt omas hinges võivad kanda elutraagikat need inimesed, kes on kinnised oma iseloomult. Lahkunud kaasvõitleja oli sügav tundeinimene ja õrna hingestruktuuriga, kes nähtavasti elu lõplikku väärtust ka sellelt seisukohalt hindas.

Sinu rõõmus meel, püsiv armastus laulu ja muusika vastu, need jäävad mälestuseks Sinu armastavast hingest.

Igatahes on surmaga inimlikus kohtus juba kõik lepitatud.

Noorus elab sisemiselt omas hinges läbi ööbikulist ilu- ja ohvrimeelsust. Mõtetega teaduse vallas ja tundetiibades tung saavutada päikest, nii kaasvõitleja Verner Treumann

oli tõsise üliõpilasega palju aastaid oma sõpraderingis.

Agaga maine ring osutus liigakitsaks tema igatsusile, liigahalastamatuks, kui ta kord juba elas nii — rind vastu elu...

Must-sini-valge andis Verneri isamaa mulda enneaegselt tagasi, igaviku raudseis raamatuis oli see aga nii ette nähtud ja sinna jõudis ta omal ajal.

Üliõpilasega tegi ta oma viimse teekonna Peetri kalmistule, üliõpilasega maeti ta põrm. Ema ja vend mäletavad kaua leinakäiku hauale. Lisandugu ka isa teadvusele kadunud armastatust pojast lohutajana rohketes sõprades sügavkaasutunne kaotatud sõprusest, mida tema meile omas üliõpilaspõlves nii rikkalikult oli kinunud.

Korp. Ugala ja mõtteosaliste perele meenub tema nime mälestamisel, et „vendadest on üks lahkunud siit ilmast“.

Sa tahtsid „Emajõe kaldale“ jääda üliõpilasega — olgu Sul ilus puhata sääl pärast raskeid hingeheitlusi!

Tartu, 27. märtsil 1933.

J. Seliohv.

duses; nende koosolekuil tihti leiavad arutamist sotsiaalküsimused. Eriti õppetöö vaheajadel nad töötavad käsikäes talupoegade organisatsioonidega. Nende seltskonnatöö põhialuseks on ausus, õiglus ja distsipliin. Nende arvates demokraatlik vabariik on vastuvõetavaim riigivorm. Ühiskonna seisukohalt „Ateitininkai“ kuulub kesk-erakonda.

„Ateitininkai“ üliõpilased moodustavad liidu, mis koosneb kaheteistkümnest korporatsioonist Vitautas Suure ülikooli juures, kolmest korporatsioonist Dotnuva põllumajandusliku

akadeemia juures ja mõningast välismaisest korporatsioonist.

„Ateitininkai“ esindajate suhe Vitautas Suure Ülikooli Üliõpilaskonnas võrreldes teiste organisatsioonidega on 11:44 (44 liikmest 11) Dotnuva põllumajandusliku akadeemia Üliõpilaskonnas 7:15.

Paremalt vasakule, on palju teisi leedu üliõpilaseorganisatsioone.

Parempoolsete hulgas arvult ja traditsioonidelt suurim on rahvuslike üliõpilaste grupp, Vitautas Suure ülikoolis esindatud meeskorporatsioon „Neo-

Lithuania“ ja sama ideoloogiaga naiskorporatsioon „Filiae Lithuaniae“ poolt; Dotnuva põllumajanduslikus akadeemias korporatsioon „Jaunoji Lietuva“ poolt.

„Neo-Lithuania“ sihiks on leedu rahvuse leving, tema heakäekäik ja uhke isiksus, pidades üksmeelt, häid leedu traditsioone ja üldisi kristliku moraaliprintsiipe. Võtab ka agaralt osa seltskonnategevusest.

Sellased korporatsioonid, moodustades tegelikult rahvuslaste grupi, omavad rahvusliku ideoloogia, mis põhjeneb ristiusu põhialustel. Sama ideoloogiaga va-

nem põlv moodustab praegu rahvusliku erakonna.

Vitautas Suure ülikoolis korp. „Neo-Lithuania“ on kolm ja „Filiae Lithuaniae“ üks esindaja; Dotnuva põllumajandusliku akadeemia üliõpilaskonnas viis esindajat (viieteistkümnest).

Peale nende kuulub parempoolsesse gruppi hulka väiksemaid iseseisvaid organisatsioone korporatiivse struktuuriga, nagu „Romuva“, „Sudavia“, „Plienias“ jne... Nende üldine ja esimene moto on rahvuslus. Kõiki võiksime üldiselt nimetada „Leedu rahvuslikeks organisatsiooneks“. Käesoleval aastal enamik neist Leedu Üliõpilaskonna rahvuslikus koondises on moodustanud „Leedu Organisatsioonide Liidu“ koosneva praegu 13 korporatsioonist. Selles „Leedu Organisatsioonide

Liidu“ on rahvuslikus üliõpilaste koondises 7 esitajat.

Paremale „Neo-Lithuania“ ja „Liitu“ on korporatsioon „Lietuvo“, puht rahvusliku liikumise esindaja, nn. „radikaalrahvuslased“. See liikumine on uus. Koondises neil on üks esindaja.

Pahemale „Ateitininkaid“ on veel mõningaid organisatsioone. Lähedane tsentrumile ja tugevaim pahempoolsest grupist on „Varpininkai“ (kell). Tema juhtimõte on: arendada ja kasutada oma liikmeid seltskonna ja kultuuritöök, rahvuslikel, demokraatlikel ja vaba individuaalse mõtlemise põhimõtteil. See on rahvuslik, demokraatlik, sotsiaal-liberaalne grupp. Religioon jääb igatühe erasjaks. Kõrbed on vabad religioonist ja mitte konservatiivsed, kuid vabad muutmisele. Moraali tajumus on jäetud vabaks kõigist üliloomulikest printsiibest. Nad

on religiooni vastu ükskõiksed. Nende filosoofiliseks ideoloogiliseks põhimõtteks on — humanism. „Varpininkail“ on kaks esindajat.

Kõik need leedu organisatsioonid on huvitatud Leedu rahvuslikest ülesandest ja Leedu kultuuri loomisest. Võitlus osa Leedu eest, pealinnaga Vilno, mis okupeeritud poolakate poolt, Klaipeda kaitse Saksa imperialistliku pealetungi eest (Drang nach Osten) ja täieliku leedu rahvastikuga maade kultuuriline ühendus on kõigi leedu organisatsioonide ülim ülesanne.

Edasi pahemale „Varpininkaid“ on sotsialistid. Need on a) sotsiaaldemokraadid — organisatsioon „Žaizdras“. Neil on 1 esitaja. b) Pahempoolsed marksistid. Neil on „Neturtin-guju“ (kehvikud) nime all 3 esitajat. Vyt. Valiukevičius.

Leedu üliõpilaskonna majandusliku omaabi iseloom.

Kaugelt suurem osa leedu üliõpilaskonnast on maa päritoluga. Seoses majandusalaga, mis praeguse turukonjunktuuri juures õige vähetasuv on, elab leedu üliõpilaskond õige kitsais

majanduslikes tingimuses. Nii kitsais majandusoludes, et need kipuvad tihti noorte kehalist ja vaimlist arenemist pidurdama.

Üliõpilaste majandusliku seisundi parandamiseks, või vähe-

malt kergendamiseks, on niihästi seltskond kui ka Üliõpilaskond pakkunud abi. Leedu üliõpilaskonnas valitsevate maailmavaatelistelt erinevate gruppide alusel on ka seostunud majandusliku omaabi organisatsioon.

Esmajoones väärib mainimist „Ateitininkai“¹⁾ omaabi - fond, mis asutati a. 1916 Voroneshis. Katoliku-usuliste rahvaliikmete annetustest pandi alus sellele kapitalile, milline püsib tagasimakstavate laenude arvel. Kehvemad „Ateitininkai“ liikmed saavad sellest kapitalist pikaajalist protsentideta laenu, mis peale ülikooli lõpetamist tagasi maksta tuleb. Senini on saanud umbes 800 üliõpilast laenu. Ja käesoleval momendil võlgnevad 500 üliõpilast Lit 270.000.—

Peale selle on „Ateitininkai“—

1) (=Tulevik). „Ateitininkai“ on rahvuslikult meeletatud katoliiklike üliõpilaskonnade liit.

„Ateitininkai“ maja Kaunas.

fondiga ehitatud nägus maja (väärt. Lit. 850.000), milles leidub odav ja hea internaat, söögisaal, pidusaal ja lugemislaud. Internaat on võimalik kasutada sajalt üliõpilasel.

Tähelepanu väärib ka sotsialistliku ja liberaal-demokraatliku orientatsiooniga üliõpilaste „Üliõpilaste Omaabi Selts“. Nimetatud Selts on asutatud kolme üliõpilasorganisats. poolt: „Varpas“, „Žaizdras“ ja „Aušrininkai“. Põhikapital on Lit. 44.000.—, millest 180 üliõpilast on Lit. 30.000.— laenuks saanud. Samuti on kasutamiseks aastas kaks stipendiumi à Lit. 1500.—

„Üliõpilaste Omaabi Seltsil“ on veel söögisaal 300 üliõpilasele, kaks üliõpilasäri (kauplust) (aastane läbikäik Lit. 350 tuhat) ja üliõpilaskino.

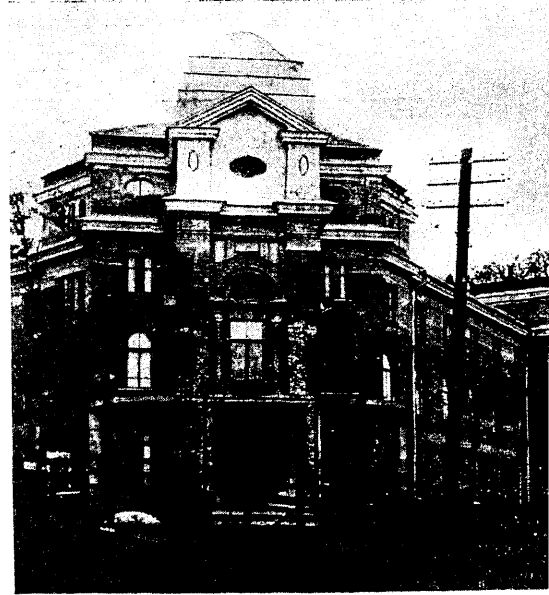
Rahvuslikult meelestatud üliõpilased on enamuses koondunud korporatsioon „Neo Lithuania“sse. „Neo Lithuania“ on oma maja Lit. 600.000.— väärtuses, kus peale suure pidusaali aset leiab veel lugemislaud ja

internaat 50-nele üliõpilasele. Pääle selle on korporatsiooni kasutada veel „Smailiuse kapital“ (10.000 Lit.); sellest saavad 6 korp.'i liiget aastas stipendiume à Lit. 200.—

„Leedu Üliõpilaste Abiandmise Selts“ ja „Ülikooli Kuulajate Toetamise Selts“ toetavad majanduslikult vaesemaid üliõpilasi, vaatamata nende maailmavaatelisele veendumusele. Viimatimainitud nendest on moodne söögisaal, kus 600—700 üliõpilast söömas käib.

Haridusministeeriumi poolt on üliõpilaskonna kasutada igal aastal 125 kuustipendiumi à Lit. 150 ja õppemaksust vabastatakse 20% üliõpilasist.

Üliõpilaskonna haigekassa küsimus ei ole veel rahuldavat lahendusmoodust leidnud. Praegune ülikooli haigekassa omab väga piiratud sissetulekud väikesearvulise liikmeskonna semestrimaksudest. Kuigi arvestada mõningaid lisatoetusi pääle liikmemaksude, siis jätkub nendest summadest vaevalt kõige hädavajalisemagi arstiabi

„Neo-Lithuania“ maja Kaunases.

andmiseks. Loodetavasti astub pea jõusse uus ettenähtud projekt, milline võimaldab üliõpilastele arstliku kontrolli ja ei muutu koormavaks üliõpilaskonnale ega ka mitte riigile.

Pr. Padalskis.

LEEDU NOOREST ÜLIÕPILASKONNAST.

Maailmasõja laastamise raudgedes ja Vene keiserrigi hävinedes saavutasid mõned rahvad kaua igatsetud ja inimeludega lunastatud vara — oma iseseisvuse. Seesuguse rõõmsa uuestisünni elas üle ka see väikene põlluharijate ja rahvalaulude kodumaa, mis kannab nime Leedu.

Varemalt oli see maa kuulunud oma kangelastega, kellede võimkord ulatus Läänemerest Mustamere randa. Veel tänapäev nimetavad leedulased uhkusega nimesid, nagu Vytautas Suur, Gediminas, Algirdas, Kestutis või teisi vürste, kes elavad rahva mälestuses arvurikaste laulude ja muistendite kaudu. Ajaloolisele tugevusele viitavad ka rahvushümni esimesed read:

„Leedu, meie kodumaa, Sa kangelaste maa, saagu Sinu pojad omale jõudu minevikust.“

Leedu iseseisvus kuulutati välja aastal 1918, selleaegses pealinnas Vilniuses (Vilno), milline kuulub praegu Poola võimu alla. Vabanenud pikaajalisest orjusest hakkas see rahvas loova tööga ehitama sõjast järelejäädud rusudele oma tuleviku.

Ülikooli asutamine võimaldas alles 1922. a. Raske südamega pidid leedu noormehed alustama õpinguid uues pealinnas — Kaunases. Meie noor, üheteistkümmene aastane ülikool, mis kannab Vitautas Suure nime, ei või üliõpilaste arvuga ega traditsiooniküllusega võistelda teiste

Baltimaade ülikooliga. Siiski on leedu noorel üliõpilaskonnal olnud võimalik seista teiste Balti riikide üliõpilaskondadega lähedas lähikäimises ja koostöös, mille üle ta on võinud tunda otsesemat rõõmu.

1922. a. alustasid Kaunase ülikooli juures tööd 45 professori, 23 dotsenti ja 35 nooremat õppejõudu. See arv on lühikese ajaloo kestel märgatavalt suurenenud. Praegu töötab selles ülikoolis 100 professori, 105 nooremat õppejõudu. Abiõppejõude on 81 ja eradotsente 6.

Ka õppijate arv näitab aasta-aastalt järjekindlat tõusu. Järgmisel aastal peale ülikooli asutamise on see juba kahekordne, nagu selgub järgnevast tabelist.

Üliõpilaste arvuline koosseis sügissemestri:

F A K U L T E E T	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
1. Teoloogilis-filosoofiline	92	138	198	266	294	362	386	426	427	372	297
2. Ev.-teoloogiline	—	—	—	6	10	16	22	22	21	21	22
3. Humanitaarteaduslik	97	145	233	371	534	661	812	768	711	692	615
4. Oigusteaduslik	244	368	586	767	948	1178	1311	1256	1344	1517	1609
5. Matemaatilis-loodusteaduslik	142	153	163	246	362	335	382	357	307	375	354
6. Arstiteaduslik	431	424	436	472	562	665	685	758	838	921	952
7. Tehniline	162	152	179	240	354	368	406	402	449	577	704
Kokku	1168	1380	1795	2368	3064	3583	4004	3988	4097	4475	4553

Vytautas Suure Ülikooli lõpetanute arvuline ülevaade:

F A K U L T E E T	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	Kokku
1. Teoloogilis-filosoofiline	—	—	7	12	29	55	51	53	41	25	28	301
2. Ev.-teoloogiline	—	—	—	—	—	—	—	6	1	5	—	12
3. Humanitaarteaduslik	—	—	—	—	4	3	2	18	10	18	21	76
4. Oigusteaduslik	—	—	27	24	41	58	41	56	55	61	86	449
5. Matemaatilis-loodusteaduslik	—	—	3	2	2	3	16	19	10	21	16	92
6. Arstiteaduslik	—	—	—	10	26	31	33	52	43	36	67	298
7. Tehniline	—	—	—	3	—	6	5	15	15	3	8	55
Kokku	—	—	37	51	102	156	148	219	175	196	226	1283

Esimesel aastal astus ülikooli peajasjalikult leedulasi. Kodumaale tagasi tuli ka hulk neid, kes varem olid sunnitud õppima välismaa ülikoolide juures.

Lõpetajate vähene arv selektub sellega, et õppevõimalused on äärmiselt ebakohased. Suurem osa leedu üliõpilasi on sunnitud ise enestele ülespidamist teenima. On loomulik, et selle tõttu kannatab töö produktiivsus ja pikeneb õppeaeg.

Leedu üliõpilaskond on organiseerunud seltsidesse ja korporatsioonidesse. Juba 1922. a. asutati 4 korporatsiooni. Tänapäev on nende arv tõusnud 80-ni. Osa neist on moodustanud liitused. Kristlikud üliõpilaskorraldused kuuluvad seltsi „Ateitis“ (Tulevik). Teaduskondlikud seltsid omavad liidu. Osa organisatsioonid on kujundanud Presiidium-konvendi, „Prezidiijumes Sambürs“.

Organisatsioonide eesotsas seisab Üliõpilask. Esindus, milline on parlamentaarse korra alusel. Esinduse valimistest võtab avaliselt osa ligi 80% üliõpilasist.

Rahvuse järele jagunes leedu üliõpilaskond 1932. a. järgnevalt:

Leedulasi	3066	67,33%
Juute	1209	26,55%
Poolakaid	117	2,57%
Sakslasi	67	1,47%
Venelasi	64	1,41%
Lätlasi	14	0,30%
Muid rahvusi	17	0,37%

Mõnes teaduskonnas on eriti

palju juute. Sellepärast on leedu üliõpilased viimasel ajal püüdnud mõjuda selles suunas, et see ebanormaalne olukord tulevikus kõrvalduks.

Lõpetan sooviga, et leedu noor üliõpilaskond jääks ka tulevikus hingeliselt nooreks ja tõsise leplikkusega annaks oma osa Balti riikide koostööle.

A. Briedis.

Koosolek 7. apr. 1933, kell 21.

Koos 21 ksv.
 Juhatab ksv. Tasso, protok. ksv. Anilane ja Pärtelpoeg.
 Päevakorras: 1. Protokoll. 2. Juhatus otsuste kinnitamine. 3. Aruandeid. 4. Toimkondade kokkordi 1. lugemisel. 5. Helsingi Üliõpilaskonna kiri Ingeri põgenikkude asjus. 6. Kirjastusleping Akadeemilise Kooperatiiviga. 7. Ülikooli sisseastujailt tervislehe nõudmise küsimus. 8. Läbirääkimised.

Päevakorrast otsustatakse ära jätta Helsingi Üliõpilaskonna kiri, kuna selles asjas puuduvad täiendavad andmed Siseministeeriumilt.

1.
 Koosoleku protokoll 1. III 33 kinnitatakse.

2.
 Juhatus otsused kinnitatakse.

3.
 1. Ksv. Tasso kannab ette rahvusliku kõnelehtu aruande. Aruanne kinnitatakse.

2. Majandustoimkonna kassa aruanne: läbikäik 1. aprillil 1932 — Kr. 9686.90 summa suurune. Arvete seis 1. apr. 1933 — Kr. 4147.12. Aruanne kinnitatakse ühel häälel.

3. Lugemislaua toimkonna kassa aruanne: kulud ja tulud ühtuvad Kr. 2035.76 ulatuses. Aruanne kinnitatakse ühel häälel.

4. Kehalise kasvatusetegevusaruanne 1932/33 kinnitatakse ühel häälel.

4.

Üldtoimikond esitab lugemislaua ja kehalise kasvatusetev. kodukorrad.

Ksv. Ots teeb ettepaneku kodukordi mitte sel koosolekul arutusele võtta, kuna kõiki ei ole esitatud ja need nõuavad ühtlustamist.

Küsimus otsustatakse peale pikemaid vaidlusi: ettepaneku poolt 11 h., vastu 7 h.

5.

Ksv. Tasso teeb teatavaks Akadeemilise Kooperatiiviga N. Kaasiku „Rahvasteliidu“ kirjastamiseks sõlmitava lepingu teksti. Leping kinnitatakse.

6.

Ksv. Tasso esitab juhatuse ettepaneku pöörata Ülikooli Valitsuse poole palvega teha sisseastuvaile üliõpilastele sunduslikuks teravilje täitmine.

Ksv. Ots leiab, et on enneaegne teha sellist otsust. Haigekassa ei saa veel mingisugust abistamist kindlustada, sellepärast ei ole loomulik, et tehakse sisseastujatele sunduslikke kohustisi.

Küsimuse ümber tekib pikem vaidlus. Ühelt poolt peetakse asja otsustamist varajaseks ja põhjendamatuks, teiselt poolt mõõdapäesematuks haigekassa tegevuses.

Hääletamisel poolt 17 h., vastu 1 h.

7.

Läbirääkimiste all sõna ei võeta. Koosolek lõpeb kell 12.35.

Koosolek 21. IV 33.

Koos 18 ksv.

Juhatab ksv. Tasso, protokolli ksv. Anilane.

Päevakorras: 1. Protokoll kinnitamine. 2. Juhatus otsuste kinnitamine. 3. Toimikondade kodukorrad. 4. Aruanded. 5. Seisukoha võtmine uue asutatava organisatsiooni suhtes. 6. Erakorralise eelarve summade jagamine. 7. Läbirääkimisi.

1.

Protokoll 7. IV 33 kinnitatakse.

2.

Kinnitatakse järgmised juhatuse otsused:

1. Külla kutsuda 10. laulupeo puhul üheks nädalaks 4 Inglise Üliõpilask. esindajat.

2. SELL konverentsist osavõt-

vad väliskülalised paigutada 1. mai rongikäigus Edustuse juurde.

3.

Ksv. Tasso teatab, et üldtoimikonnale on esitatud kõik kodukorrad ja vajalik ühtlustamine on tehtud. Esitab 1. lugemisel peatükkide kaupa lugemislaua toimkonna kodukorra.

Kodukorra suhtes esitatakse mõned vormilised parandus-ettepanekud ja kodukord võetakse vastu 14 h. poolt.

Edasi on arutamisel kehalise kasvatusetev. toimkonna kodukord. Võetakse vastu väikese sisulise muudatusega, poolt 15 h.

4.

Tööküla tegevusaruanne kinnitatakse ühel häälel.

Kassaaruanne läbikäiguga Kr. 81.73 kinnitatakse ühel häälel.

Haigekassa tegevusaruanne kinnitatakse.

Välisloimkonna tegevusaruanne ja kassaaruanne läbikäiguga Kr. 341.34 ulatuses kinnitatakse.

Toetusnädala rahaline aruanne näitab puhast ülejääki üle Kr. 3000.—. Aruanne kinnitati.

III toetusnädala aruanne, milline on viibinud ksv. Marmorii süü läbi seni, tuleb samuti vastuvõtmisele:

Tulusid Kr. 5478.63

Kulusid Kr. 2640.23

Ülejääk Kr. 2838.40

Aruanne kinnitatakse.

Üliõpilaskonna juhatuse kassaaruanne kinnitatakse.

5.

Edustus asub arutama uue asutatava organisatsiooni „Fraternitas Estoniensise“ põhikirja.

Juhatus poolt esitatakse järgmised seisukohad: 1) org-i nimi sarnaneb liialt juba olemasolevate org-ide nimetustega; 2) nimi ei ole loogilises sidemes liikmete rahvuse ja kodakondsusega; 3) org-i välismärk on värvilt liialt sarnane olemasolevate org-ide värvidega. Ka on juhatuse otsustanud juhtida Ülikooli Valitsuse tähelepanu sellele, et org-i asutajaks liikmeiks on liialt noored üliõpilased.

Ksv. Pasternak esitab lisa-ettepaneku: ära märkida, et ei ole rahvusvahelise organisatsiooni puhul normaalne ega õigustatud, kui üks rahvus on *numerus claususega* eraldatud („Frat. Estoniensise“ põhikirjas — juudid). Ta toonitab, et küsimus on haavav mõnele rahvusele ja tahab kuulda Edustuse põhimõttelist seisukohta.

Ksv. Pasternaki ettepaneku — lugeda rahvusvaheline printsiip mitte puhtalt läbiviiduks — poolt 14 h. Seega vastu võetud.

Juhatus ettepanek ühes täiendusega võetakse vastu 16 häälega poolt.

6.

Toetusnädala ülejääk jaotatakse järgmiselt:

1. Õpperaamatute kirjastusfondile Kr. 2500.—. 2. Haigekassa fondile Kr. 1500.—. 4. Eelarveaasta ülejääk Kr. 1468.26. Jaotamise kaupa poolt 14 h., vastu 1.

7.

Läbirääkimiste all kõneldakse selle üle, kuidas tagasitoomata korjanduslehti sisse nõuda. Peetakse tarvilikuks isikult ja organisatsioonelt tagasitoomata lehtede kohta nõuda seletust.

Koosolek lõpeb kell 0.35.

Koosolek 25. aprillil 1933. a. kell 21.

Koos 22 ksv.

Juhatab ksv. Tasso, protokolli ksv. Treumuth.

Päevakorras: 1. Protokoll. 2. Toimikondade kodukorrad. 2. lugemisel. 3. Aruanded. 4. Läbirääkimised.

1.

Protokoll 21. IV 33 kinnitatakse.

2.

Kehalise kasvatusetev. toimkonna ja lugemislaua toimkonna kodukord võetakse 2. lugemisel vastu üksikute redaktsiooniliste parandustega.

3.

1. dets. balli rahaline aruanne kinnitatakse.

Kehalise kasvatusetev. toimkonna rahaline aruanne kinnitatakse.

Majandustoimkonna tegevusaruanne kinnitatakse.

Revisjoni toimkonna aruanne kinnitatakse.

Üliõpilaskonna juhatuse tegevusaruanne kinnitatakse.

4.

Läbirääkimistel ksv. Tasso informeerib Edustust kirjast, mis saadetakse Soome Üliõpilaskonnale Ingeri põgenikkude asjus.

Koosolek lõpeb kell 21.05.

XI Edustuse lõppkoosolek 25. aprillil 1933, kell 19.35.

Koos 24 ksv.

Juhatab ksv. Tasso, protokolli ksv. Treumuth.

Päevakorras: 1. Protokoll. 2. Läbirääkimised.

1.

Protokoll 25. IV 33 kinnitatakse.

2.

Läbirääkimiste all sõna ei soovita.

Ksv. Tasso: Tänase koosolekuga lõpetab XI Edustus oma tegevuse ja võib sellele perioodile rahuldusega tagasi vaadata. Selle tegevusjärku kuulub Ülikooli 300 a. põhjendamispäeva mälestamine. On

korraldatud terve rida suuri ettevõtteid — Soome-Eesti üliõpilaspäevad, II rahvuslik kõnelend ja IV akad. toetusnädal. Ka on tugevasti tööd tehtud toimekondade tööaladel. Kuigi töötingimused sellel Edustusel tihti on olnud ebasoodsad liikmete suure töökoorma tõttu ka väljaspool Edustust, on ometi jatkunud töötamiseks püüdu ja tahet, mida on soodustanud Edustuses valitsev asjalik ja tõsine koostöö. Juhatare nimel avaldan tänu kõigile lahkuva Edustuse liikmeile, samuti enese poolt kõigile kaastöölisile tõsise ja sümpaatse abi eest. Seega tunnistan XI Edustuse istungjärgu lõppenuks.

Ksv. Veidenbaum: Vastu võttes juhataja parimad soovid, on ka meil tõsisem põhjuse juhataja suuri tööteeneid hinnata ja paluda ksv. esimeest lahkuvate Edustuse liikmete poolt uuele Edustusele edasi anda meie paremad soovid üksmeelseks ja viljakaks tööks.

Koosolek lõpeb kell 22.

XII Edustuse avakoosolek,

mis kokku kutsutud 25. aprilliks kell 21, leiab aset 26. aprillil kell 2.

Koos 29 ksv.

Juhatab ksv. Tasso, protokollib ksv. Pärtelpoeg.

Päevakorras: 1) Avamine. 2) Valimised. 3) Läbirääkimised.

Ksv. Tasso avab XII Edustuse I koosoleku.

Annab üle XI Edustuse parimad soovid tööd algavale Edustusele ja tervitab uut Edustust ka XI Edustuse klubi poolt.

2.

Asutakse valimistele. ÜLIÕPILASKONNA ESIMEHE kohale seab ksv. Ronimois üliõpilasseltside Rühma poolt ksv. Robert Tasso (Liivika).

Enne hääletamist ksv. Ponomarev teatab vähemusrahvuste blokeerumisest.

Hääletamisel ksv. Tasso poolt 26 häält, vastu 1, 1 hääl rikutud. Seega valitud.

Ksv. Tasso asudes koosolekut juhutama tänapäevaks ülesandatud üsalduse eest ja avaldab lootust, et temale näidatud poolehoid avaldub töös Edustuse liikmete leplikus kaasabis, nagu see oli XI Edustuses.

ABIESIMEHE kohale seatakse Korporatsioonide Rühma poolt ksv. Karl Dobrus.

Hääletamisel poolt 28, vastu 1 h. Seega valitud.

SEKRETÄRI kohale Eesti Nais-korporatsioonide Rühm esitab ksv. L. Raudsepa (Filiae Patriae).

Hääletamisel poolt 27, vastu 2, seega valitud. Protokollima asub ksv. Raudsepp.

1. ABISEKRETÄRI kohale ksv. Ronimois esitab ksv. M. Põlde (EÜS).

Hääletamisel poolt 25 h., vastu 3 h., 1 erapooletu — seega valitud.

2. ABISEKRETÄRI kohale esitab ksv. Mädasson ksv. E. Soosaare (orgimatu).

Hääletamisel poolt 22 häält, vastu 6, erap. 1. Seega valitud.

LAEKURI kohale ksv. Saks esitab ksv. A. Meili (Frat. Estica).

Hääletamisel poolt 26 h., vastu 2, erap. 1. Seega valitud.

VÄLISTOIMKONNA juhataja kohale ksv. Meil esitab väljaspoolt Edustust ksv. E. Veidenbaumi (Indla).

Ksv. Ronimois teatab, et osa üliõpilasseltside Rühma liikmeid ei poolda Korporats. Rühma kandidaati sellele kohale.

Hääletamisel poolt 24 häält, vastu 4, erap. 1. Seega valitud.

Välisloimkonna liikmeiks valitakse ksv. L. Mäe (ENÜS), ksv. E. Suurväli (EÜS), ksv. M. Tomann (Indla), ksv. M. Antov (Amicitia), ksv. H. Kaegeler.

ÜLIÕPILASLEHE VASTUTAVA TOIMETAJA kohale ksv. Meil esitab ksv. V. Saks (Vironia).

Hääletamisel poolt 20 h., vastu 2, erap. 7. Seega valitud.

Üliõpilaslehe toimkonna liikmeiks valitakse ksv. J. Ots (Põhjala) ja H. Köpp (Filiae Patriae).

MAJANDUSTOIMKONNA juhataja kohale ksv. Suurväli esitab ksv. H. Ronimoisi (EÜS).

Hääletamisel poolt 26 h., erap. 3. Seega valitud.

Majandustoimkonna liikmeiks valitakse ksv. V. Kiršfeldt (Frat. Tartuensis), L. Mäe (Ilmatar).

KEHALISE KASVATUSE toimkonna juhataja kohale esitab ksv. Ronimois M. Oleski (ENÜS).

Hääletamisel poolt 26 h., vastu 1, erap. 1. Seega valitud.

Toimkonna liikmeiks valitakse ksv. E. Ott (Revelia) ja E. Soosaar (orgimatu).

LUGEMISLAUA toimkonna juhataja kohale ksv. Meil esitab ksv. I. Kõlli (Rotalia).

Hääletamisel poolt 24 h., erap. 5. Toimkonna liikmeiks valitakse ksv. J. Siidam (Raimla), ksv. I. Krjukov (Frat. Slavia).

HAIGEKASSA toimkonna juhataja kohale esitab ksv. Ronimois väljaspoolt Edustust ksv. E. Jakobsoni (EÜS).

Hääletamisel poolt 29 h, seega valitud.

Toimkonna liikmeiks valitakse ksv. D. Pasternack (Limuvia), ksv. V. Kiršfeldt (Frat. Tartuensis).

TÖÖBÜROO juhataja kohale esitab ksv. Meil A. Morini (Frat. Livienensis).

Hääletamisel poolt 25 h., erap. 4. Tööstöö liikmeiks valitakse ksv. E. Adler (Valvila) ja ksv. A. Kaellas (Veljesto).

REVISJONI toimkonna juhataja kohale ksv. Ponomarev esitab ksv. B. Tantonit.

Hääletamisel poolt 28, erap. 1. Seega valitud.

Toimkonna liikmeiks valitakse ksv. E. Suurväli (EÜS), E. Ott (korp. Revelia), E. Adler (Valvila) ja K. Mädasson (orgimatu).

ÜLDTOIMKONDA, mille juhatajaks on üliõpilaskonna esimees, valitakse liikmeiks ksv. M. Põlde (EÜS), K. Dobrus (Sakala), D. Pasternack (Limuvia), M. Antov (Amicitia), H. Rebane (Ühendus), E. Adler (Valvila).

Ksv. Mädasson võtab sõna isiklikus asjas: teatab, et ta ksv. V. Kõpule on vastu hääletanud sellepärast, et nime ei kuulnud.

Koosolek lõpeb kell 3.40.

XII Edustuse koosolek 26. IV 33, kell 4.20.

Koos 21 ksv.

Juhatab ksv. Tasso, protok. ksv. Raudsepp. Päevakorras: 1. Protokoll 2. SELL X konverentsi delegaatide määramine. 3. Läbirääkimised.

1.

Eelmise koosoleku protokoll kinnitatakse.

2.

Delegaatideks SELL 10. konverentsile valitakse ksv. E. Veidenbaum, V. Pärtelpoeg, V. Kiršfeldt, E. Saks, R. Tasso, M. Oleski, E. Sitska, E. Jakobson, H. Ronimois, L. Raudsepp, H. Paalman. Läbirääkimiste all sõna ei võeta. Koosolek lõpeb kell 4.55.

Ilmub 13 korda aastas. Tellimishind 3 krooni aastas, 1½ krooni semestris.

Vastutav ja peatoimetaja: Erika Veidenbaum. Tegevtoimetaja: Eduard Sitska. Toimetuse liikmed: Meta Lugus, Jaan Ots. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

ILMUS

ILMUS

Helmi Mäelo:

TÄNAPÄEVA LAPSED

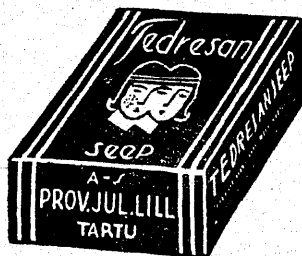
Romaan. Kirjastus „Tungal“, Tartu. 1933.

Tuntud ja lugupeetud seltskonnategelase ja kirjaniku vastilmunud romaan „Tänapäeva lapsed“ käsitab praeguse aja keerulisi ning väga komplitseeritud eluprobleeme, ning laheudab neid elujuhtivalt maksvate sotsiaalsete seaduste järele.

Romaani tegevus toimub ülikoolilinna kõrgemas seltskonnas, Keskenduskohaks on pangaametniku perekonnaelu purunemine armastusekaridel. Sõbranna lööb üle sõbrannalt tema mehe. Teose tagaseinaks meie suurema mees- ning naiskorporatsiooni sisemine elu. Lustakad tudengid, mehipüüdvad ja kohvikuisistuvad elurõõmust ülekeevad naiskorporandid, pankrotseeruv suurmetsakaupmees jt. need kõik kokku moodustavad väga kirju, kuid osavalt koostatud ja juhitud põneva sündmustiku, mis köidab lugejat teose õnneliku lõpuni.

Hind 2 kr. 90 s. 160 lk.

K/Ü. „Looduse“ pealaos.

**KEVADE
ON KÄES...**

Kõik teavad, et kevadine päike põhjustab tedretähti.

Parim vahend tedretähtede vastu on aga

T E D R E S A N

KREEM SEEP

mis hävitavad tedretähed, vinnid ja teised plekid näolt. Annavad nahale ilusa valge jume.

Ainuvalmistaja:

Keemilis-kosmeetiline laboratoorium

**A/S. Prov. JULIUS LILL —
TARTUS.**

Esimese järgu

Kohvik ja kondiitriäri

Rikkalik valik

kookides, šokoladimaiustistes ja jookides
Eriala: martsipaani — maiusasad

Wilhelm Werner ja Poeg

Tartus, Ülikooli 15. Telefon 6-10

„Üliõpilasleht“

TOIMETUS ja TALITUS Üliõpilasmajas III korral on avatud teisipäeval ja laupäeval kella 15—16.

Aasta tellimishind — kr. 3.— ja 1/2 a. — kr. 1.50.
Välismaale: aastas — kr. 5.— ja 1/2 a. — kr. 2.50.

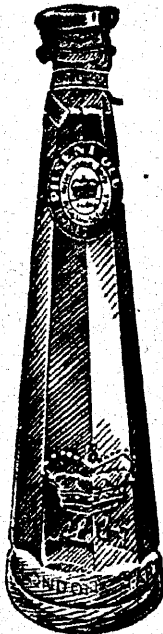
Saadaval 1914, 1915, 1916, 1920—32
— aastakäigud ja üksiknumbrid. —

Varemald aastakäike müüakse 20% hinnaalandusega.

Aktsiaselts

A. Le Coq

õlletehas Tartus

Pilsen / Porter / Mõdu

Dombräu

eriti häa uus must õlu patentpudelites

Limonaad / Selters / Sidronisooda